

In dit nummer:

- * *ACTIVITEITENKALENDER*
- * *VOORWOORD*
- * *HET BADENPALEIS IN OOSTENDE ANNO 1935*
- * *HET LEOPOLD II-MONUMENT*
- * *GUSTJE LAPLASSE VERTELT*
- * *LEANDRE VILAIN (5)*
- * *CINEMA "OPEX" (1937-1957)*
- * *AAN LAND (5)*
- * *SPEECH n.a.v. DE OPENING WWW.MURANO.BE*
- * *UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS
POLITIEAGENT (7)*

Gidsenblad
LANGE NELLE
OOSTENDE

Driemaandelijks blad van de afdeling OOSTENDE
van de WEST-VLAAMSE GIDSENKRING vzw
Afgiftekantoor OOSTENDE 1
Verantwoordelijke uitgever:
Patricia Veris, Nachtegalenlaan 50, 8400 Oostende

IN DIT NUMMER:

Inhoud:

84	ACTIVITEITENKALENDER	REDACTIE
90	VOORWOORD	MARC LOY
91	HET BADENPALEIS IN OOSTENDE ANNO 1935	ABC
93	HET LEOPOLD II-MONUMENT	DIRK VERSTRAETE
96	GUSTJE LAPLASSE VERTELT	ANNIE STORME & JEANNINE LAPLASSE
99	LEANDRE VILAIN (5)	MARTINE QUAEGBEUR
109	CINEMA "OPEX" (1937-1957)	JEANNINE LAPLASSE
110	AAN LAND (5)	RICHARD QUAEGBEUR
118	SPEECH n.a.v. DE OPENING <u>WWW.MURANO.BE</u>	JOHAN VANDENABEELE
120	UIT HET VERSLAGBOEK VAN EEN OOSTENDS POLITIEAGENT (7)	REDACTIE

.....
Verantwoordelijke uitgever en secretaris:

Patricia Veris, Nachtgalenlaan 50, 8400 Oostende
De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen
(overname mag, mits bronvermelding)

Redactie:

Dirk Beirens, Floralaan 7, 8400 Oostende

Vormgeving:

Herman Moerman, Parijsstraat 11/6, 8400 Oostende

Voorzitter:

Marc Loy, Batterijstraat 70, 8450 Bredene

Dispatching:

(059) 80 73 81 (Fax en telefoon)

Rekeningnummer:

068-2075070-73

Lidmaatschapbijdrage 2001 = 500 BEF

Activiteitenkalender

Wilt u zeker weten of een activiteit al dan niet doorgaat, contacteer voorzitter Marc Loy
tel. (059) 32 43 26

GELEID BEZOEK AAN DE TENTOONSTELLING "Between earth and heaven"

**Zaterdag 1 september om 11 uur in het
PMMK Museum voor Moderne Kunst,
Romestraat 11, Oostende**

Verzameling om 10.45 uur in de balieruimte waar onze begeleider en de gids u opwachten. Wie wil deelnemen moet zich inschrijven voor 27 augustus 2001 door de dispatching te verwittigen, telefonisch/ per fax op het nummer (059) 80 73 81: aantal personen + lid/geen lid vermelden!

BETALEN GEBEURT TER PLAATSE!

Leden (groepstoegang + gratis gids) 200 BEF

Niet-leden (groepstoegang + gidsenbijdrage) 250 BEF

Nog tot 2 september loopt in het Oostendse PMMK de spraak- en smaakmakende tentoonstelling 'Between Earth and Heaven'. Conservator Willy Van den Bussche peilt de nieuwe klassieke bewegingen in de actuele kunst en zet zich expliciet af tegen een bepaalde elite binnen de artistieke wereld.

Met de tentoonstelling Between Earth and Heaven- New Classical Movements in the Art of Today wil conservator Willy Van den Bussche een scène geven aan een aantal actuele kunstenaars die opnieuw grijpen naar de klassieke vormtaal van niet alleen Grieken en Romeinen, maar ook van de renaissance, de barok en het neoclassicisme. Een aantal internationale tentoonstellingen in het voorbije decennium bewees dat er vooral

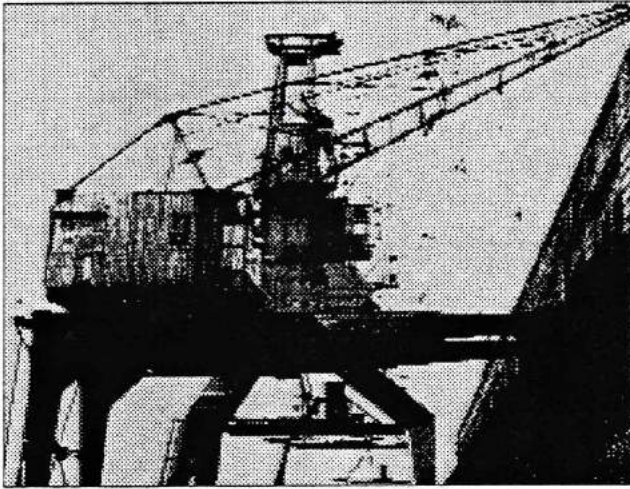
vanuit Rusland en Italië een nieuwe belangstelling ontstaan is voor het begrip schoonheid.

De tentoonstelling in Oostende brengt een boeiende confrontatie tussen het klassieke en het actuele, het verleden en het heden. Het resultaat is erg gevarieerd: bij de enen ligt de nadruk op de nauwgezette weergave van de werkelijkheid, anderen provoceren of relativiseren, maar altijd staat het beeld centraal en is er een enorme technische vaardigheid aan de orde. Of het nu gaat om de traditionele schilder-, teken- en beeldhouwkunst van de Italianen dan wel over installaties, nieuwe media als digitale fotografie en video waarmee de Russen experimenteren, de vaardigheid is er. (Marc Loy)

Openmonumentendag Vlaanderen in Oostende op zondag 9 september 2001: thema METAAL

- 1. Overzicht van de opengestelde monumenten: de IJslandvaarder Amandine, de Leopoldschool, het treinstation, het atelier van Pierre Claes in de kelder van de Venetiaanse Gaanderijen, de site van de Demeybruggen, Demeysluis, Vindictive-monument, halfportalkraan, het monument Leopold II (drie gapers), de slipway, de maritime site met de baggerschuit die nu gerenoveerd wordt, werkplaatsen VTI...
- 2. In de Leopoldschool en in het buurthuis van het Westerkwartier zullen tentoonstellingen plaatsvinden, respectievelijk

prentkaarten van O. Vilain en oude ambachten

- 3. Een drie uur durende fietstocht is uitgewerkt door gidsenkring 'Lange Nelle'. Ze start (en eindigt) telkens op het Wapenplein, in de voormiddag om 10.00 uur en in de namiddag om 14.00 uur. Onderweg krijgt u een 40-tal verwijzingen naar 'metaal'. Van de binnenstad gaat het naar het Westerkwartier en verder naar Stene-Dorp. Via het Hazegras komt u het centrum weer binnen.

BEZOEK VUURTOREN LANGE NELLE

Woensdag 24 oktober 2001
om 14.30 uur

Op die woensdag bezoeken we onze eigenste patroontoren Lange Nelle. De Oostendse vuurtoren, de vierde op rij sinds 1771 in onze stad, is de kleurrijkste van de nog vier bestaande maritieme lichtbakens aan onze kust. Met zijn 65 meter en zijn meer dan 300 treden is het de hoogste vuurtoren van ons land. Hij zwaaide zijn licht voor het eerst op 1 november 1949.

Afspraak voor dit eenmalig

en exclusief bezoek om 14.30 uur aan de voet van de toren. Het aantal bezoekers wordt beperkt!

Inschrijven (verplicht) bij de dispatching tel./ per fax (059) 80 73 81

(Leden gratis – niet-leden: 50 BEF of 1,24 EUR)

Let op: wijziging datum!

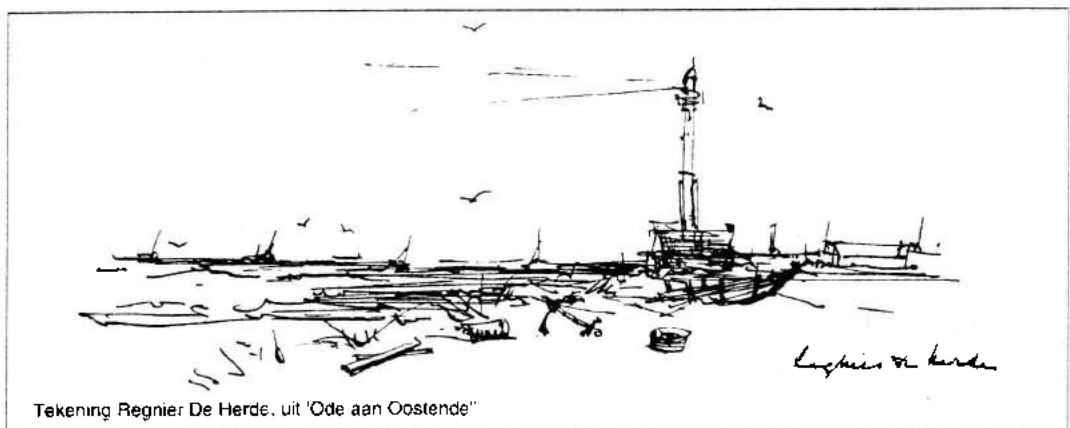
BEZOEK AAN DE VUURTOREN EN MARITIEM MUSEUM BLANKENBERGE

Zaterdag 24 november 2001
om 14.30 uur

Advocaat Henri Demeere uit Bredene vond een aantal jaren geleden voor zijn uitgebreide maritieme collectie een onderkomen in de Blankenbergse vuurtoren. De verzameling (foto's, zeekaarten, gravures, navigatie-apparatuur, logboeken, stuurwielen, wereldbollen, scheepsrelicten, boeken en tijdschriften...) die thematisch werd ondergebracht in de vele ruimtes van de vroegere vuurtorenwachterswoning, vormt een boeiende en verrassende tocht voor de bezoeker. Ook de nog actieve vuurtoren zelf is te bezichtigen. Afspraak om 14 uur aan het Provinciaal Maritiem Instituut (voormalige J. Bauwens-visserijschool) verplaatsing naar Blankenberge met privéwagens.

Inschrijven (verplicht) bij de dispatching tel./ per fax (059) 80 73 81. Meld ook of u al of niet over vervoer beschikt!

(Vervoerkosten worden gedeeld – activiteit: leden gratis – niet-leden: 50 BEF of 1,24 EUR)

Tekening Regnier De Herde, uit 'Ode aan Oostende'

VOORDRACHTWANDELING
"MODERNE ARCHITECTUUR
TE OOSTENDE"

Zaterdag 08 december 2001 om 14.00
uur

Onder leiding van architect Hubert Labyt bestuderen we 'ter plaatse' een aantal moderne gebouwen.

We starten om 14 uur aan de ingang van de (nieuwe) stadsbibliotheek en trekken op ontdekkingsstocht door Oostende.

Leden: gratis - niet-leden: 50 BEF of 1,24 EUR

BEZOEK DEPARTEMENT
ZEEVISSERIJ

Woensdag 23 januari 2002 om 14.30 uur.

Het Departement Zeevisserij of het vroeger Rijkstation voor de Zeevisserij aan de Ankerstraat 1 heeft als belangrijkste taak het uitbouwen van de wetenschappelijke basis voor de duurzame exploitatie van de levende marine rijkdommen, de bescherming van het marine milieu en de kwaliteitscontrole en -garantie van de visserijproducten.

Ons geleid bezoek start om 14.30 uur aan de ingang van het gebouw. Het aantal bezoekers is gelimiteerd.

Inschrijven (verplicht) bij de dispatching op tel./per fax (059) 80 73 81. (Leden gratis - niet-leden: 50 BEF of 1,24 EUR)

BEDRIJFSBEZOEK MUTOH -
EUROPE N.V - OOSTENDE

Zaterdag 9 februari 2002 om 10.30 uur

De firma MUTOH Oostende opgericht in 1990 is het Europese hoofdkwartier van MUTOH Industries Ltd in Japan.

Onlangs heeft het zijn bedrijfsoppervlakte uitgebreid van 5.500 m2 naar 9.500 m2. Het aantal werknemers is gestegen van 80 naar 120.

Managing director is de heer Arthur Vanhoutte.

Mutoh is actief in de ontwikkeling, productie en distributie van inktjet-plotters, cutting-plotters en pen-plotters. De verkoop van deze producten gebeurt via een eigen dealernetwerk. Het vervaardigt ook producten voor bekende merken o.a Agfa-Gevaert.

Afspraak om 10.20 uur aan de hoofdingang van het bedrijf.

Inschrijven (verplicht) bij de dipatching op tel./per fax (059) 80 73 81. (Leden gratis - niet-leden: 50 BEF of 1,24 EUR)

Publiciteitstarieven

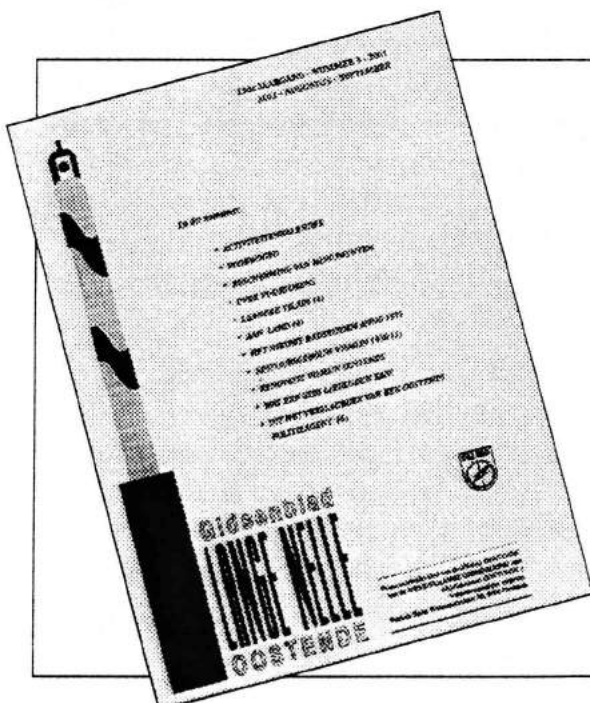
Gidsenblad

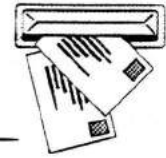
"Lange Nelle"

1/1 A4-blad = 3000 BEF of 74,37 €

1/2 A4-blad = 2000 BEF of 49,58 €

1/4 A4-blad = 1000 BEF of 24,79 €

Toeristisch logo voor de kust

Net zoals voor andere toeristische regio's in binnen- en buitenland is nu ook voor de kust een logo gerealiseerd. Het kleurrijke ontwerp werd door Renaat Landuyt, de Vlaamse minister van Toerisme, en Patrick Van Gheluwe, de West-Vlaamse gedeputeerde voor toerisme en recreatie, voorgesteld op de Mercator in Oostende.

Doel is de communicatie over de kust in binnen- en buitenland te ondersteunen en te versterken met het logo. Ook de kustgemeenten en de toeristische sectoren zullen in publicaties of tijdens evenementen gebruik maken van het kleurrijke logo. Voor 2002 wordt een uitgebreide merchandising voorzien.

Voor het gebruik in het Frans, het Duits en het Engels is de benaming aangevuld met een passende vertaling respectievelijk in *Le littoral (c'est bon pour le moral)*, *la côte belge*, *die flämische Küste* en *The Belgian Coast*. In Nederland wordt over de kust gecommuniceerd met de succesvolle slogan "Vlaanderen-aan-Zee".

Na een uitgebreide selectie is de creatieve opdracht voor het logo-ontwerp toegewezen aan het communicatiebedrijf Artex uit Izegem. Een eerste reeks vlaggen zijn aangemaakt in samenwerking met de vlaggenmakers Waelkens uit Oostrozebeke.

Het volledige project werd gecoördineerd door Westtoer, met de steun van de Vlaamse Regering, in het kader van het Kustactieplan 2000-2004 van Renaat Landuyt, de Vlaamse minister van Toerisme.

Hebt u de nieuwste

KustSchatten al ontdekt?

Wie rondtoert aan zee kan tientallen schatten ontdekken. Hoe kan je de vele schatten langs de kust bundelen in pocketformaat? Geen gemakkelijke opdracht. Toch slaagde Westtoerisme erin om de rijkdom van de kust treffend te omschrijven in de kleurrijke brochure *KustSchatten*. De 148 bladzijden staan boordevol praktische en originele tips voor een korte of lange vakantie aan zee. Door vorm én inhoud biedt *KustSchatten* zonder twijfel een extra dimensie aan een verblijf langs de kust. De uitgave (200.000 exemplaren) is een echte gids om een verrassende kust te ontdekken.

Waar kan je met de kinderen terecht in Blankenberge? Kan je paardrijden in De Panne? Waar vind je de meest trendy shoppingbuurt in Oostende? Wat is het fietsaanbod vanuit Bredene? Waar is het lekker eten en drinken in De Haan? Op deze en vele andere vragen vindt u een treffend antwoord in *KustSchatten*.

Doel is vooral de vakantiegangers die aan zee verbijven uitgebreid te informeren over de vakantiemogelijkheden langs de volledige kust. Wie bijvoorbeeld in Koksijde-Oostduinkerke verblijft, kan geïnteresseerd zijn om Knokke-Heist te bezoeken. Wie een paar dagen in Oostende vertoeft, heeft wellicht ook belangstelling om even tot in Middelkerke of Bredene te reizen, uiteraard met de tram, zoals *KustSchatten* aanbeveelt.

Naast de algemene en praktische info over de kust (de tram, het strand, het klimaat,...) wordt elke badplaats thematisch omschreven. Met voorop het sportieve aanbod, de bezienswaardigheden en de culturele troeven. Verder wordt aandacht besteed aan de kindvriendelijke activiteiten, de shoppingmogelijkheden en de plaatsen om uit te

gaan. Handig zijn de adressen van bistrotts, restaurants, brasseries of originele winkels

Zoals de inleiding van de pocket vermeldt, is het onbegonnen werk om volledigheid na te streven in dergelijke uitgave. De selectie van adressen is het exclusief terrein van de auteur. De neergeschreven indrukken zijn persoonlijke momentopnames.

Voor de copywriting van KustSchatten is een beroep gedaan op Kristof Van den Branden uit Leuven. Dezer licenciat in communicatiewetenschappen werkte eerder voor radio, televisie en geschreven media. Momenteel is hij actief webmaster bij TV1. KustSchatten is zijn eerste publicatie als auteur van toeristische gidsen.

De Oostendse fotograaf Danny de Kievith zorgde voor kleurrijke en originele illustraties in de nieuwe brochure. De stijlvolle vormgeving werd verzorgd door het communicatiebedrijf James & Co uit Gent. Drukkerij Vanmelle uit Mariakerke stond in voor de druktechnische realisatie. Voor de publicatie van de kaarten werd samengewerkt met Aquaterra.

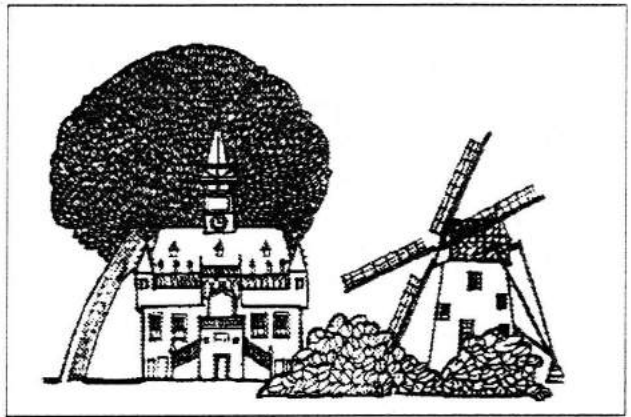
De uitgave werd gerealiseerd door Westtoerisme, met de steun van de Vlaamse Regering, in het kader van het Kustactieplan 2000-2004 van Renaat Landuyt, de Vlaamse minister van Toerisme. KustSchatten is gedrukt op 200.000 exemplaren, waarvan 130.000 exemplaren in het Nederlands. Een identieke Franse versie, Le Petit Guide du Littoral, verscheen met een oplage van 75.000 exemplaren.

KustSchatten is te verkrijgen bij alle Diensten voor Toerisme langs de kust. Wie de pocket graag thuis toegestuurd krijgt, betaalt 60 frank verzend- en portokosten. Een overschrijving wordt u samen met KustSchatten bezorgd.

Davidfonds Zomerzoektocht verkent het Brugse Ommeland

Het Davidfonds organiseert tijdens de zomermaanden zijn grote cultuurtoeristische zoektocht in de Zwinstreek. Bij die gelegenheid verschijnt de nieuwe reisgids

Het land van Uilenspiegel, Damme, Knokke, Sluis van journalist Chris Weymeis. Iedere deelnemer ontvangt het boek gratis bij inschrijving. Deze zoektocht is uitermate geschikt om samen met vrienden en familieleden een verrassend mooi stukje Vlaanderen en Nederland te ontdekken. Voor de kinderen is er trouwens een zoektocht-in-de-zoektocht. Heel wat leuke verrassingen en een prijzenpot van meer dan 1.500.000 fr. maakt deelnemen extra aantrekkelijk. Deelnemen kan iedere dag tot zondag 30 september 2001.

Rond Damme, Knokke en Sluis werd een fiets- en autoparcours van ca. 40 km uitgetekend. Het traject laat u kennismaken met de vele blikvangers waar even halt gehouden wordt voor een wandeling en een nadere verkenning. U leert het Damme van Tijn Uilenspiegel en Jacob van Maerlant beter en anders kennen. Het elegante en gastvrije Knokke heeft na de tocht voor u geen geheimen meer. In Sluis wandelt u samen met de grote mijnheer Van Dale op de oude stadswallen. Levensgenieters worden zeker niet vergeten. De vele eethuisjes en restaurants in de streek verwennen hen met de beste gerechten en gastronomische hoogstandjes. De zoektocht is voor vele gezinnen een anders-dan-anders-vakantiedag. Daarom pakt het Davidfonds dit jaar opnieuw uit met een kinderzoektocht. Een speciaal op hun maat ontworpen vragenreeks laat kinderen op een speelse manier kennismaken met de vele smaakmakers van de streek. Steven Dupré tekende voor hen een map met leuke posters over Damme, Knokke en Sluis en een grappige postkaart om zonnige vakantiewensen te versturen.

Nieuw dit jaar zijn de interactieve opstellingen die langs het parcours worden geplaatst door Technopolis, het doe-centrum voor wetenschap en technologie. Zien, horen, voelen, maar vooral uitproberen is hier de boodschap!

De zomerzoektocht is zeker niet alleen bedoeld voor rallyfanaten. Hij richt zich ook en vooral tot het brede publiek in Vlaanderen. Via een aantrekkelijke formule maken de deelnemers kennis met een interessante streek in Vlaanderen en Nederland. Er kan zowel in groeps- en gezinsverband als individueel worden deelgenomen.

Ieder deelnemer ontvangt bij inschrijving gratis de reisgids die speciaal naar aanleiding van de zoektocht werd geschreven door Chris Weymeis. Vele illustraties maken van deze publicatie ook een mooi kijkboek. Journalist Weymeis zocht naar de petite histoire, naar pittige anekdotes en charmante details. Hij schetst achtergronden en brengt verrassende informatie over de Zwinstreek. *Het land van Uilenspiegel, Damme, Knokke, Sluis* kost in de handel 495 fr.

Een prijzenpakket van meer dan 1.500.000 fr. zorgt voor een bijkomende stimulans om

deel te nemen. Foto- en videoapparatuur, boekenpakketten, audiovisuele toestellen, huishoudsets en gastronomische verrassingen liggen te wachten op de winnaars. Ook voor de winnaars van de kinderzoektocht worden er mooie prijzen voorzien.

De zoektocht van het Davidsfonds loopt nog tot zondag 30 september 2001. Inschrijven kan bij Toerisme Damme, Jacob van Maerlantstraat 3, 8340 Damme, (050/28.86.10) . Toerisme Knokke-Heist, Zeedijk 660, 8300 Knokke-Heist (050/63.03.80) of bij de VVV in Sluis, St.-Annastraat 15, NL 4524 JB Sluis ((0032) 117/46.17.00). Daar kan men elke dag terecht van 10 tot 17 uur. De deelnemingsprijs bedraagt 595 fr. (495 fr. voor Davidsfondsleden). Daarvoor krijgt men een deelnemingsbrochure met het parcours, het reglement, de vragen en het antwoordformulier (waarde: 100 fr.). De cultuurhistorische gids 'Het land van Uilenspiegel, Damme, Knokke, Sluis' (waarde: 495 fr.) is in de prijs begrepen. Kinderen kunnen gratis deelnemen aan een speciaal voor hen ontworpen zoektocht (waarde: 100 fr.). De strippostermap (waarde: 300 fr.) en de postkaart horen eveneens bij het deelnemingspakket.

ZOMER 2001 – GIDSENKRING 'LANGE NELLE'
START IN JULI, AUGUSTUS EN SEPTEMBER
MET DE
KUNSTHISTORISCHE STADSWANDELING
'IN HET SPOOR VAN DE ZEEBONK'

Naar werken uit de KUNSTMAP

'OOSTENDSE GLORIE TEN TIJDE VAN ENSOR'
van de kunstenaar Julius Collen Turner (1881-1948).

Deze wandeling bestaat uit twee opties:

OPTIE 1: Geleide wandeling van ca. 2 uur doorheen
het oude visserskwartier van Oostende.

OPTIE 2: geleide wandeling van ca. 2 uur doorheen
het oude visserskwartier van Oostende
met degustatie van vis en zeebonkbier.

Mogelijk iedere woensdag om 14.00 uur in juli, augustus en september.

Voor families en groepen liefst vanaf 15 tot max.24 pers.

START: 'Biljart Palace' groentenmarkt in Oostende

VOORAF INSCHRIJVEN

INFO: GIDSENKRING 'Lange Nelle' OOSTENDE Tel/fax: 059.80.73.81

BIER

De zeebonk
Het bruine met de krachtige smaak

Huis Costambeke...

Voorwoord

Uit de regen

Jaar in jaar uit doen onze gidsen hun best om de bezoekers die op hun diensten een beroep doen gastvrij in eigen stad te ontvangen, zodat ook de toevallige passant zich hier - zij het dan maar tijdelijk - wat meer thuisvoelt. Maar zelf zwierven we als vereniging meer dan een decennium dakloos in eigen stad rond en huisden - naargelang de beschikbaarheid - tijdens onze maandelijkse bestuursvergaderingen of indoor activiteiten in bovenzaaltjes van cafés, in lokalen van andere culturele verenigingen, in stadsgebouwen...

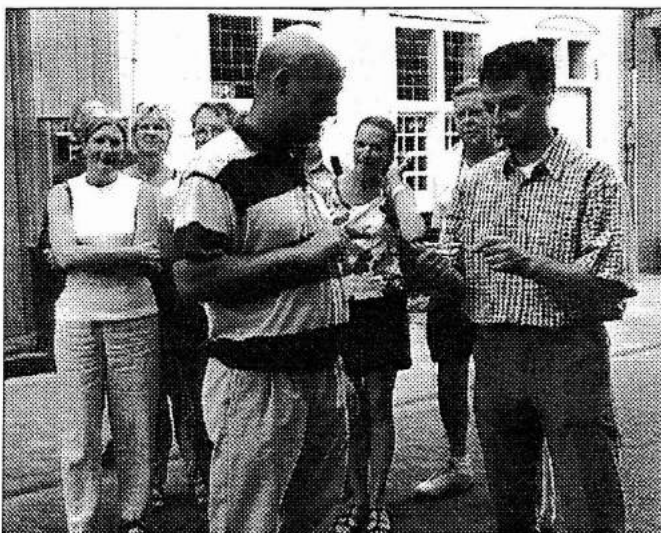
Idem dito wat betreft onze twee vormingscycli voor nieuwe gidsen.

Alleen ons groeiend archief kreeg al eerder asielrecht in een onbestemde, want zowel geometrisch als naar concept moeilijk te omschrijven, ruimte met de charme van een keldertrap in het Feest- en Kultuurpaleis (zo zijn er in dat gebouw wel meer van dat slag).

Maar nu is onze kring dus uit de regen! Dankzij het stadsbestuur betrekken we vanaf nu het *Spaans huisje* in de Christinastraat. In feite betreft het hier een stadswoning uit het begin van de Oostenrijkse achttiende eeuw. Een steen-voorsteen-reconstructie van een pand dat dus even Spaans is als het Europacentrum neogotisch.

Het is nog even wennen aan de luxe van drie etages historische ruimte. De eerste verdieping blijkt alvast een geschikte vergaderlocatie en onder de pannen huist ons archief straks ruimer en toegankelijker. De gelijkvloerse verdieping leent zich goed, om ter introductie van een stadsbezoek, af en toe een groep te ontvangen of... om u te begroeten. Welkom!

Het bestuur

Overhandiging van de sleutel van het Spaans/Oostenrijks huisje door schepen van Cultuur J. Verstreken aan het bestuur van Lange Nelle. (Foto Martine Q)

HET BADENPALEIS TE OOSTENDE

Het Badenpaleis.

Een grootsche, gedurfde onderneming, die duizenden bezoekers bewondering brengt.

Oostende wordt ook 's winters een kuurplaat

1935

Het zijn niet alleen de nieuwe strandkabinen en het buitengewoon initiatief der bevolking, die thans van Oostende de Belgische badstad bij uitnemendheid hebben gemaakt. Daar is nu vooral die stoute schepping, het grandioze Badenpaleis (Palais des Thermes), dat in de hovingen der Koninklijke Gaanderijen gelegen, vlak aan den zeedijk, enorme belangstelling van duizenden bezoekers wekt. Oostende bezit

De galerij van het paleis geeft op den zeedijk

reeds van in 1851 een thermale bron, die uit een artesischen put spuit, geboord in het Leopold-park. In 1932 heeft men echter een nieuwe boring gedaan en Oostende met een tweede thermale bron verrijkt.

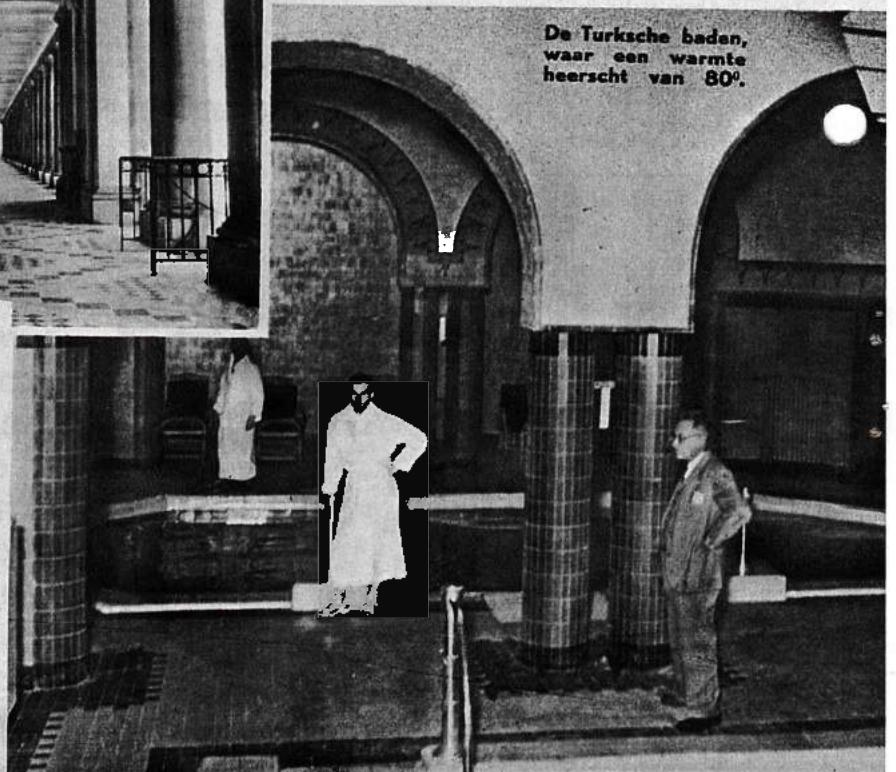
Het water van deze tweede Thermenbron mondt uit in de drinkzaal van het Badenpaleis (ingang Generaal Jungbluthlaan of Zeedijk).

Dit paleis, dat imponeert door zijn omvang en door zijn moderne, luxueuze inrichting, is iets eenigs in zijn genre.

We deden er een wandeling in en namen terloops deze kiekjes, die onzen lezers een idee moeten geven, van de belangrijkheid der inrichting. Het water der Thermenbron levert veel nut op en is bijzonder aangewezen voor de behandeling van nier- en leverkwalen, de chronische uro-genitale aandoeningen en de ziekten der ademhaling en der huid. Ook voor de maag- en darm-aandoeningen zijn de kuren van groot nut.

Het is dan ook natuurlijk, dat het Badenpaleis naast zijn bron ook een volledige inrichting heeft voor fysieke therapie.

De Turksche baden, waar een warmte heerscht van 80°.

De kuur van het Thermenwater is in het algemeen aangewezen voor al de aandoeningen, veroorzaakt door vertraging van het spijsverteringsstelsel. Inderdaad, het zeeklimaat oefent een gelukkigen invloed uit op deze pathologische toestanden en de inrichting van het „Medisch Centrum“ bevat al wat de moderne Therapie verwezenlijkt heeft om de te vroeg verzwakte organen te verbeteren.

Men zal dus opnemen in het Badenpaleis: de verzwakten, de herstellenden, de overspannenen, de lymphatischen, de klierlijders.

Zij zullen in de „Thermen“ benevens de weldaden van de zeelucht en de zonbestraling, al de behandelingen genieten, geschikt om hunne levenskrachten te behouden en aan te wakkeren.

De actinotherapie-afdeeling met haar hooglampen, hare ultra-violetten en infra-roode lampen, biedt alle schakeeringen der lichtstralen.

De lichtbehandeling zal dus gemakkelijk het heele jaar door afdoend kunnen voortgezet worden.

Men zal ook naar de „Thermen“ in andere groote klas van voedingsvertraagden sturen:

De zwaarlijvigen, de Arthritischen en in het algemeen al degenen, die door een zittend leven beroofd werden van de weldaden van lucht, van de beweging.

Het Badenpaleis stelt ter beschikking dezer patiënten zijne inrichting voor Hydrotherapie, voor Thermotherapie, voor gewone massage, voor massage onder water (behandeling zooals te Vichy en te Aix), enz., alle methoden geschikt om de stofwisseling te begunstigen; dit alles onder het bestendig toezicht van de biologische onderzoekingen.

Op het gebied der maag- en darm-aandoeningen zullen de thermale bronnen uitstekende resultaten opleveren.

De maagontstekingen der bloedarmen en der verzwakten, de lijders aan atonische of hypochlorhydrische maagontstekingen zullen daar de ideale kuur vinden.

De levercongestie zal behandeld worden door het water der bron van het Leopoldpark met, als hulpmiddelen, de diathermie, de buik- en algemeene massages onder water, de hydrotherapische methoden.

De atonische darmverstopping zal verzorgd worden bij middel van het Thermenbronwater, de electricische toepassingen, de massage, de darmspoelingen onder water.

De klimatische en physiotherapeutische zal een weldoenden invloed uitoefenen op de gevallen van chronische darmontsteking.

Men zal ook in de Thermen de subacute of de chronische arthritis, lumbagos, ischias, neuritis en neuralgie verzorgen.

De herstellenden van zenuwaandoeningen,

de herstellenden van kinderlamheid, de zieken aangedaan van polyneuritis, spieratrofie en in het algemeen van alle kwalen van het cerebro-spinaal centrum, die geen spasticiteit vertoonen, zullen er de gepaste behandeling vinden.

Eene moderne inrichting voor kunstmatige koorts is er ook, voorzien voor het verplegen van tabeslijders en van algemeene verlammingen na 't acute stadium.

De herstellenden van ongevallen en de zieken van het beenderstelsel, en in eersten rang osteomalacie en rachitis zullen in de hoogste mate voordeel trekken uit eene kuur te Oostende.

De Thermen zullen de gevallen van beenderentuberculose en etterende beenderen-

ziekte niet aanvaarden. Evenmin de longteringlijders. Gevaar voor besmetting is dus niet te vreezen.

Nochtans zal het „Medisch Centrum“ dat beschikt over een toestel van X-stralen, alsmede over alle diagnose apparaten, niet besmettelijke longlijders en de hartlijders kunnen ontvanger wien de hydrotherapie en de koolzuur baden het hoogste nut zullen opleveren. Meldten wij ook nog de reconvalescenten van bronchitis, kinkhoest, de asthmalijders voor welken krachtige therapeutische middelen werden voor zien.

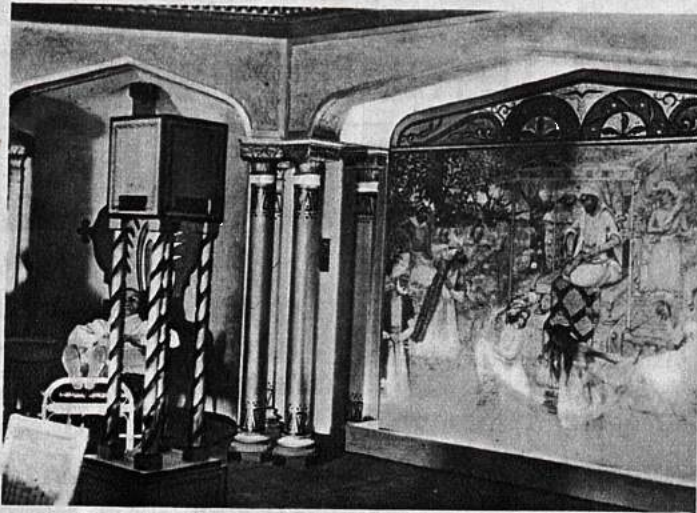
Benevens zijne inrichtingen voor zieken, beschikt het Badenpaleis over alles wat noodig is om het optimum van gezondheid aan de herstellenden te verzekeren.

De zonnekuur zal er het heele jaar door toegepast worden.

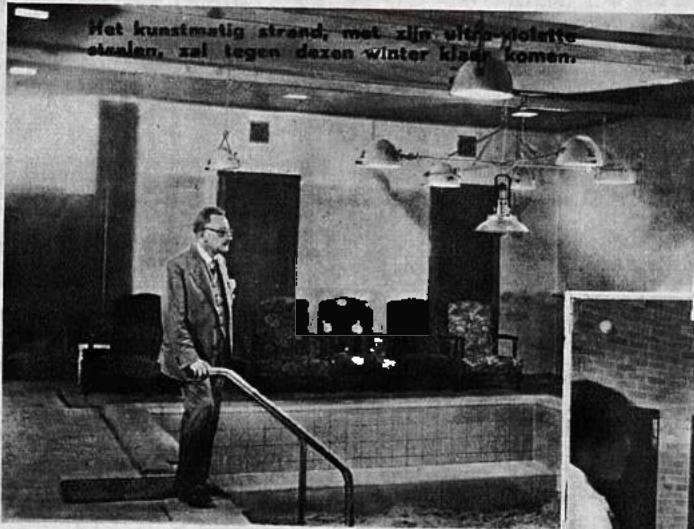
De zwemsport, de lichaamsoefeningen, de massage, de stoombaden zullen een ieder nuttig zijn.

Aldus vormt het Badenpaleis een geheel, dat op medisch gebied eenig is. De weldaden van het natuurlijk water, het zeewater en het bronwater zijn hier vereenigd op een wonderbare wijze, die aan Oostende metertijd als kuurstad nog in grootere faam moeten geven dan aan Spa of Vichy.

We kunnen dan ook niet nalaten onze lezers aan te raden eens de prachtige installaties van het Badenpaleis te gaan bewonderen. Ze zullen zich dit bezoek waarlijk niet beklagen en met ons erkennen, dat hier iets grootsch werd verwezenlijkt, waarop de Koningin onzer badsteden terecht fier mag zijn.

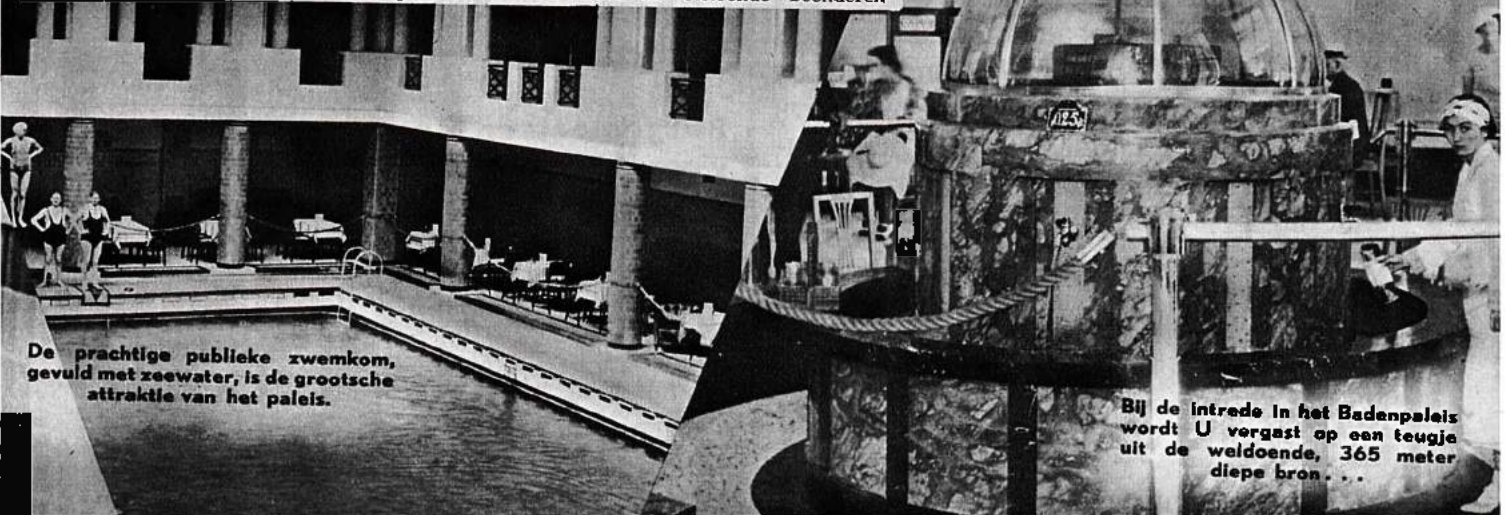
Een droom-schoon Oostersch salon verplaatst de patiënten, die van hun kuren uitrusten, in een sprookjesland.

Het kunstmatig strand, met zijn ultra-violettenstralen, zal tegen dezen winter klaar komen.

De kamer van stortbaden.

De prachtige publieke zwemkom, gevuld met zeewater, is de grootsche attractie van het paleis.

Bij de intrade in het Badenpaleis wordt U vergast op een teugje uit de weldoende, 365 meter diepe bron...

Het Leopold-II-monument

Dirk Verstraete

Het gebeurde 70 jaar geleden : onthulling van het Leopold-II monument

zaterdag 25 juli 1931: de stad maakt zich op voor een topdag.

Treinen en autobussen brengen duizenden bezoekers naar onze stad.

De Oostende-Dover lijn verzekert talloze extra diensten.

De hele stad is bevlagd en versierd.

Overall, aan de belangrijkste uitvalswegen zijn majestueuze praalbogen opgericht.

Helaas valt het weer wat tegen.

Koude windvlagen overheersen en de wind verplicht de bezoekers in hun hotelkamer te blijven.

In de loop van de middag ziet de wakkere Oostendenaar een resem vreemde wagens met Zijne Majesteit de Koning, de Koningin, Prins Leopold, Prinses Clementina (dochter LII); Prins Napoleon (zoon van prinses Clementina) en een rist ministers de stad binnenrijden.

Om 22u is er een lichtstoet door het stadsbestuur georganiseerd met de medewerking van het derde linieregiment. Gelukkig is het op dat moment opgehouden met regenen.

De stoet trekt voorbij het Koninklijk Chalet.

zondag 26 juli 1931

De toeloop is erger dan verwacht.

Uit alle hoeken van het land komen bijzondere treinen aan met honderden vaandels en afgevaardigden van Vlaanderen en Wallonië. Er is geen enkel plaatsje nog vrij op de talrijke terrassen. De horeca doet gouden zaken. Geen enkel hotel of café blijft onbevlagd.

Overall heerst een oprecht geestdriftige stemming.

Duizenden oudstrijders met de oorlogsmédaille op de borst gespeld wandelen voorbij.

Iedereen draagt de nationale kleuren aan het knoopsgat.

De menigte wordt geschat op een 50.000 tot 60.000 mensen.

Om 13u verlaat de pakketboot "Prinses Joséphine Charlotte" de haven met de genodigden.

De Zinnia ligt reeds voor de rede.

Beide schepen gaan ter hoogte van het kuraal voor anker temidden van honderden zeilsloepen, garnaalboten en motorschepen. Aan alle masttoppen wapperen tientallen versierde wimpels.

Stipt om 15u blazen de klaroenen "Te Velde".

Van de westertap van het Koninklijk Chalet dalen de koning en de koningin, prinses Clementina met prins Napoleon, prins Leopold, hertog van Brabant, gouverneur Janssen de Bisthoven, majoor Groensteen, huissecretaris van de Koning, en andere mandatarissen.

Het koninklijke gezelschap neemt plaats op de officiële tribune waar de gebruikelijke voorstellingen beginnen. Maurice Anthony vereeuwigt snel en efficiënt het gezelschap.

Naast de genoemde personaliteiten stippen we nog de aanwezigheid aan van de gezanten van Spanje, Bolivië, Hongarije, Mexico en de consul van Italië.

Na de plechtige klanken van de Brabançonne, schouwt de koning de troepen.

Boven op de galerij staan een veertigtal afgevaardigden van streken die nog een vaandel van 1830 bezitten.

Burgemeester Moreaux neemt het woord (in het Nederlands!)

Zijn toespraak wordt tot op honderd meter langs de zeedijk door geluidsversterkers aan de volksmassa meegedeeld.

Hij huldigt in Leopold II vooral de geniale kolonisator.

"Het was de plicht van de stad Oostende een waardig gedenkteken op te richten voor haar koninklijke weldoener."

"Mevrouwen, mijne heren, moge dit monument, bij het nakomelingschap, immer in herinnering"

houden de schitterenden luister ener onsterfelijken regeering en den onvergankelijken roem door een Genialen Vorst, Zijn Vaderland zoo overvloedig toebedeeld."

Na de slotwoorden valt het doek van voor het gedenkteken.

Aan weerszijden van het verheven ruiters-standbeeld zijn groepen in brons voorgesteld, links een tropisch tafereel, rechts een beeld uit het vissersleven.

Het ontstuijgde publiek juicht geestdriftig toe.

Het muziekkorps voert het nationale volkslied uit en op zee klinken oorverdovend sirenes van honderden schepen.

Koning Albert I houdt zijn redevoering in het Nederlands!

Alle aanwezigen horen staande de redevoering aan.

"Dit standbeeld door een bekwame kunstenaar ontworpen en uitgevoerd, kon nergens beter worden opgericht dan hier, waar Leopold II met voorliefde woonde en op dit strand, recht voor de zee."

Eén van zijn vurigste wenssen was dat Oostende eens de eerste en voornaamste badstad van de wereld mocht worden.

"Een land", zei hij in 1905, "is nooit klein als het aan zee ligt!"

Zijn scherp doorzicht overschouwde de eindeloze waterweg die aan allen de wijde wereld opent.

Laten we nooit de woorden vergeten die LII bij zijn eedaflegging uitsprak :

"Mijn zending", zo zei hij, " stelt mij buiten alle meeningsgeschillen waaromtrent het land zelf onbevangen te beslissen heeft."

Warme toejuichingen begroeten deze woorden.

Na de uitvoering van de cantate "ode aan de Koning-Ridder" maken de vorsten kennis met de ontwerpers en uitvoerders van het monument de heren Alfred en Antoine Courtens .

De koning en de koningin genieten zichtbaar van een optocht voor de koninklijke tribune van liefst 2000 schoolkinderen uit het vrije en officiële onderwijs.

En dan een aandoenlijk tafereeltje.

Het jonge Elisabethje Lemmens, het zevende dochtertje van de hr. en mevr. Ed. Lemmens, waarvan de koningin meter is, biedt aan de koningin een tuil bloemen aan. Op hetzelfde moment overhandigt het dochtertje van de hr. schepen Vroome een bloementuil aan prinses Clémentine.

Elisabethje voert het woord: (we onthouden u het bombastische taaltje niet ...)

Lieve Meter,

"Wat ben ik fier en gelukkig, ik, uw doopkind, de kleine tolk van de Oostendse bevolking te zijn om U te zeggen hoe welkom gij hier zijt, dat ziet gij 't allen kant en leest in bloem en vlag en feestelijk groen de oprechte liefde en verkleefdheid van uw volk.

Ja, alles roept U toe, hoe welkom gij zijt en hoe Uw naam hier, wordt geprezen en vereerd.

Het kloppend hart van 't volk dat U zoo lang verbeidde, ziet U nu vol vreugde en biedt U, Geachte Koningin, met veel geestdrift zijn dank en hulde aan."

Na die woorden neemt de Koningin haar petekind op de schoot, geeft haar een warme knuffel en vraagt haar nieuws van de familie.

Daarna wandelen onze vorsten naar het staketsel steeds begeleid door prins Leopold,

prinses Clémentine en prins Napoleon door een dubbele haag van vaandels.

De zeedijk is zwart van het volk.

Overall weerklinken de kreten : "Leve de Koning, leve de Koningin, leve de Prins."

Hier en daar houden ze even halt en spreken een woordje van dank uit.

Het is over 17u als de optocht een einde neemt

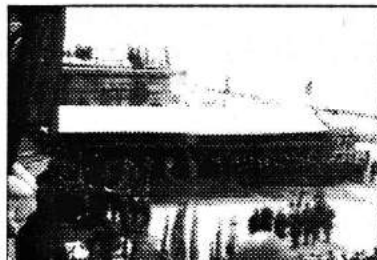
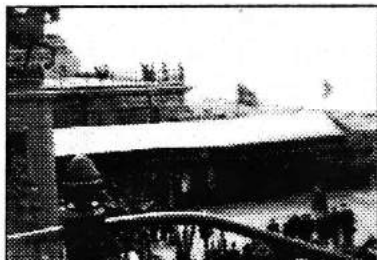
Per auto keren onze vorsten terug naar het

koninklijk chalet om zich wat op te frissen. Om 18u03 vertrekt de koninklijke stoet naar Laken.

Om 21u wordt dan ten slotte in het kursaal nog de cantate van de hr Toussaint de Sutter door 250 zangers en zangeressen uitgevoerd.

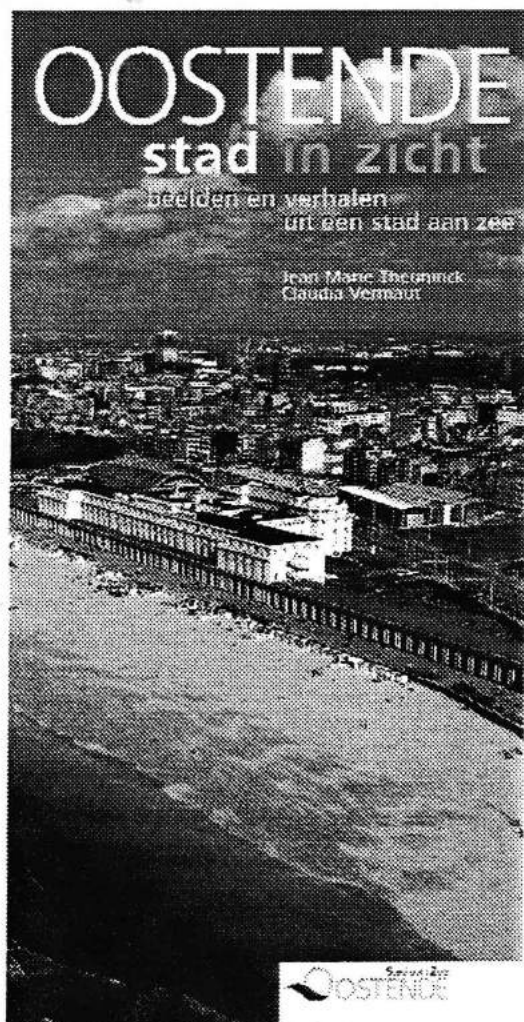
Oostende beleefde een onvergetelijke dag!

Bron : Ostendiana (de Zeewacht zomer 1931)

Snapshots uit het familiearchief Jean Pottiez

Noot: Een mooi vooraanzicht van de plechtigheid vindt u in de recente publicatie 'Oostende, stad in zicht', site 17, blz 29

OOSTENDE stad in zicht

Stad in zicht

neemt je mee op verrassingstocht langsheen 160 Oostendse doorkijkjes. 160 beelden, gebouwen en andere bezienswaardigheden illustreren de veelzijdigheid van een boeiende stad aan zee.

13 verhalen vertellen samen één verhaal, het verhaal van een stad en haar inwoners.

Een verhaal waarin de zee, vissers en een Koning hoofdrollen spelen.

Stad in zicht

is uitgegeven door het stadsbestuur van Oostende, telt 184 pagina's en kost 18 € / 727 frank.

Het boek is te koop aan de infobalie in het stadhuis en in de stedelijke musea.

Voor meer inlichtingen:

Archief / Voorlichtingsdienst
Stadhuis
Vindictevelaan 1, 8400 Oostende
Tel. 059/80.55.00
fax 059/80.30.96
e-mail: voorlichtingsdienst@oostende.be

August Laplasse (Gusje voor de vrienden) vertelt...

Ik ben geboren op 10 maart 1920 in Oostende, op de Visserskaai, 2de verdiep boven een gazettenwinkel naast den "Duitse bakker" die bevond zich op de hoek van de toenmalige Vismarkt. Ik was de oudste van een tweeling, niet alleen de oudste maar ook de grootste; mijn broer Louis was een half hoofd kleiner dan ik, zodoende werd ik ook later "den groten" genoemd en werd er van mij verwacht dat ik veel meer zou helpen en werken dan mijn "kleine" broer.

Mijn vader heette Theophiel Laplasse, mijn moeder was Madeleine Blondé. Ik had nog een 5 jaar oudere broer Arthur. Louis en Arthur zijn reeds gestorven.

Mijn tweelingbroer was een heel goed zwemmer. Hij was in de Swimming Club Oostende in het bosje en deed zelfs mee aan wedstrijden in Parijs. Ze waren toen een dag of drie weg met de trein. Hij was toen 16 jaar en werd zelfs geselecteerd voor het 4 x 200 m-zwemtornooi.

We hebben beiden in de Swimming Club leren zwemmen.

Kort na onze geboorte verhuisden mijn ouders terug naar De Panne waar ze eigenlijk vandaan kwamen. Ze waren na WO I met de sloepen vanuit De Panne naar Oostende gekomen. Die sloepen werden toen in De Panne - er was geen haven - bij laag water op het strand getrokken. Maar bij een sterke bries was er altijd wel veel averij.

Tussen Oostende en Nieuwpoort was er toen heel veel concurrentie om subsidies te krijgen en nieuwe schepen te bouwen. Er was bij de schippers toen een soort rage om alles te vernieuwen. Voordeel was dat Oostende een dok had zodat de schepen er veilig lagen.

Weer terug in Oostende gingen we naar de Paster Pypeschool. Voor onze zondag kregen we 1,5 frank van onze moeder, we gingen daarmee naar de cinema in de Volksbond.

Het zat er vol kinderen. De cinema kostte 1 fr en voor 0,5 frank kocht ik toen kleine boekjes. Ik heb altijd graag gelezen. Toen kon ik natuurlijk geen spekken kopen en Louis wel.

Op mijn veertiende was de school gedaan voor mij. We mochten van vader nog een maand thuis blijven en gingen met een hele bende iedere dag naar het strand en in de duinen spelen, ook zwommen we heel veel in zee.

Ik weet nog goed, er was een prijskamp voor draken maar je moest "keistergaren", dus geen gewoon garen gebruiken. Wij waren de eersten maar kregen geen prijs omdat we geen speciaal (duur) garen gebruikt hadden. En alles was "en français" te doen.

Bij ziekte kwam niet altijd een dokter. We kregen compressen opgelegd en de remedie was veel slapen en zweten en de kous was af.

Als kind kreeg ik een trontinette en met de plechtige communie een vélo, één voor de twee broers! Maar nadien toen we vaarden kregen we elk een fiets.

Thuis was er altijd goed te eten, natuurlijk veel vis, maar de zater- en zondag was er boulie. Een brood kostte toen 45 centiemen. Begin van de twintiger jaren werden schepen (Smacks) uit Engeland gehaald. In 1928 liet mijn vader een schip bouwen op de scheepswerf PANESI. Op dit schip, de 0.277 begon mijn visserscarrière. Na een tijdje varen ging ik terug naar school en verkreeg ik mijn diploma 1ste stuurman en later dat van schipper.

Brixham 1940: de bemanning van de O.277 (net vóór WO II uitbrak). V.l.n.r.: Van Elverdinge Gaston uit Nieuwpoort, Louis Laplasse (+), Pier Zeebroek, de schipper (+), August Laplasse, in wit hemd (20 j), Tone Beyen, de 1ste stuurman.

Deze foto werd genomen door Mrs Dexter. Zij behartigde de belangen der vissers met het thuisfront (lonen doorsturen, briefwisseling en andere noden)

Begin WO II

Op 10 mei 1940, toen de oorlog uitbrak in België, waren wij (mijn broer en ik) op de O.277. We hadden net onze vangst verkocht in Brixham, en opnieuw ons visgebied opgezocht toen we hoorden van de snelle Duitse opmars. Tevergeefs probeerden we nog in Dieppe aan wal te geraken maar dit lukte niet.

Via Oostende-Radio had ik contact met vader. Ik legde uit dat het onmogelijk was om uit te varen. De waterschout legde beslag op ons schip.

Ondertussen hadden wij de toelating gekregen om de kleine vangst die wij nog aan boord hadden te verkopen in Dieppe. Een raar zicht was, dat 's nachts vrouwen de vis losten en sorteerden om in de vismijn aan te bieden, de mannen waren reeds opgeroepen voor het leger. Met de opbrengst konden wij eten en "verschoning" kopen.

De O.277 kreeg bevel van hogerhand om een Engelse commandant (die zijn liefde stiekem aan boord smokkelde) over te brengen tot voor de kust van Newhaven. Daar werd hij afgehaald, zijn vrouwelijk gezelschap later.

Tevergeefs probeerden vader en moeder met auto en remorque Dieppe te bereiken. Ze zijn maar tot in Abbeville geraakt en noodgedwongen naar De Panne teruggekeerd. Zo

werden wij voor 5 jaar van elkaar gescheiden.

Onze nieuwe thuishaven werd Newlyn (in de buurt van Brixham) en we kregen tijdelijk onderdak in een afgekeurde boerderij "The Farm-widow", samen met nog andere gevluchte Belgen.

Er is ook een periode geweest dat we met 4 mannen aan boord sliepen als er voor de stroom vluchtelingen plaats te kort was.

Tijdens de oorlog werd de visserij nog bedreven, bij Wolfrock en een paar mijlen rond Engeland. In november 1941 huwde ik Valentine Deryckere, afkomstig uit het Blankenbergse vissersmilieu. Valentine was mijn grote liefde maar niet mijn eerste liefde. Ik heb er tamelijk veel gehad, ze zouden hier niet allemaal in de kamer binnen kunnen!

Hoe ik Valentine leerde kennen? Wat doet ge als jongeling zo ver van huis? In Newlyn was er een dancing "The Wintergarden" waar veel jonge Belgen een danspasje waagden. Ik kon niet dansen, maar met dat mooie meisje Valentine, daar zou ik toch graag een Valse-lente mee draaien. Het klikte meteen en we trouwden zoals gezegd in 1941 in Newlyn. We kregen 4 dochters, Liliane, Monique, René en Murielle en we hebben nu ook nog twee kleinkinderen erbij.

Einde WO II

Bij de terugkeer na de oorlog, had ik een dochttertje aan de hand en mijn zwangere vrouw, die voor het eerst haar schoonouders zou zien. We werden natuurlijk heel hartelijk en vol vreugde door hen ontvangen. We kregen daar ook onderdak. Dit was toen op de Congolaan (Vuurtorenwijk).

Na nog een tijdlang op zee gevaren te hebben, kreeg ik de vraag van Lucien Crops, een grote reder en eigenaar van de ijsfabriek "Les Frigorifrères du Litoral" of ik bij hem wou komen werken. Ik was toen 30 jaar.

Mijn verantwoordelijkheid was het "tube-ijs", dit waren ronde, bevroren staven die gesneden werden. Ik moest ook bij schippers en reders in de vismijn vragen hoeveel ijs ze voor de volgende zeereis nodig hadden. Later kreeg ik werk in de Showroom voor de firma, pakhuis nr. 2 in de vismijn. Ondertussen was de firma overgenomen door "Viking International". Ik werkte er tot mijn 67 jaar.

Ik herinner me nog goed, in februari 1953, we woonden toen in de Romestraat, recht tegenover bakkerij "De Korenbloem". We hoorden 's nachts pompgeluid: het was de bakker die zijn kelders probeerde leeg te pompen. Toen hoorden we: "Oostende staat onder water!" Zelfs in de Romestraat, ver van stad kwam het water uit de riolen en stonden de kelders vol. Alles stonk naar mazout.

Bij de jaarlijkse zeewijding was het de taak van de vissers om "Pier en Pol" d.i. de H. Petrus en Paulus te dragen. De uitnodiging of zeg wel de verplichting kwam meestal van Broeder Annobert (v.d. Paster Pypeschool) die de vissers in de cafés ronsselde.

Ik weet nog goed hoe de straten vroeger leefden: viswuvven met hun viskar, slunsemarchands met paard en kar, scharen- en messenslijpers, het leuren met St-Hubertbroodjes in de herfst en voor Pasen

*August en Valentine in het
zeemanstehuis Godtschalck*

met palmtakjes. Spijtig genoeg is dit alles rond de zestiger jaren verdwenen.

Mijn voorlaatste woonst was het Vissersplein in een appartement van de Gelukkige Haard. Ik reed graag met de vélo en deed dagelijks de boodschappen en hield een praatje met de mensen in de buurt. Na een ongelukkige valpartij werd het te moeilijk om thuis nog verzorgd te worden en verhuisde ik op 8 november 2000 naar het Zeemanstehuis Godtschalck. Ik ben vol lof over de directeur Eddy Cloedt, het was voor mij een aanpassing, maar het eten is hier goed en de verzorging oké. Alleen is mijn kamer een beetje aan de kleine kant. Ik ben hier tevreden want ik krijg regelmatig bezoek van mijn vrouw, mijn kinderen en naaste familieleden.

Op 8 november van dit jaar vieren we ons 60 jaar huwelijk en ik verheug me er al op.

Meester-organist Léandre Vilain en zijn tijd (1866-1945) - (5)

HOOFDSTUK III : DE EERSTE WERELDOORLOG

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in augustus 1914 gaven violist Eugène Ysaye en Léandre VILAIN samen een liefdadigheidsconcert tijdens een mis in Heist-aan-Zee. Het geld zou ingezameld worden ten voordele van de vele oorlogsslachtoffers. Het werd een mooi concert en beiden kregen een warm en welverdiend applaus vergetende dat men zich in een kerk bevond (237).

Op 25 augustus 1914 trokken meer dan 140 ulanen via Lichtervelde, Torhout en Gistel richting Oostende. Aan de brug van Snaaskerke kwamen ze in strijd met Oostendse rijkswachters. Vijf rijkswachters en één ulaan vonden er de dood. Na de strijd trokken de ulanen zich terug. Enkele dagen later werden de Oostendse helden in volle eer in de Sint-Petrus en Pauluskerk van Oostende ten grave gedragen (238). Het werd een grote begrafenisplechtigheid waarbij de kerk in zware rouw gehuld was. 's Morgens kwamen Engelse fuseliers in volle oorlogsuitrusting aan in Oostende aan om er de begrafenisplechtigheid bij te wonen. Na de consecratie, waarbij Engelse fusiliers de wapens presenteerden, speelde Léandre VILAIN het God save the King (239).

Vijandelijke troepen kwamen zich in en rond de stad vestigen en bouwden hun batterijen in de duinen. De haven werd een duikboothaven en de stad leed zware verliezen onder de vele bombardementen (240). Alle toeristische activiteit was weggefallen. De evenementen in het Kursaal werden stilgelegd en de concerten werden overgenomen door militaire muziekkapellen. Het orgel kreeg het hard te verduren. Het Kursaal werd een 'Strandtehuis van het Marinekorps voor officieren en manschappen'. De Duitsers hadden er zelfs een lokaal ingericht om de gasmaskers te testen, het zogenaamde 'Stinkraum' genoemd (241).

Tijdens de oorlog had de Duitse bezetter de kerken opgeëist waardoor protestantse erediensten in katholieke kerken gehouden werden. De Duitse erediensten werden eerst gegeven en daarna kwam pas het lof voor de eigen burgerbevolking. Men voerde Duitse kerkliederen uit begeleid door het orgel waartoe Léandre verplicht werd aan mede te werken (242).

(237) ARCHET, A.

Léandre VILAIN, wereldberoemd orgelist, stond gedurende meer dan een halve eeuw in dienst van de kunst in : Ostend-Flash, nr. 8, 1961, p. 52

(238) VILAIN, Omer

Langs de Oostendse kateien, p. 100, 101

(239) ELLEBOUDT, A. en G. LEFEVRE

1914-1918 Oostende onder de Duitse Bezetting, p. 26

(240) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 93

(241) GEVAERT, Ferdinand en Freddy HUBRECHTSEN Oostende 14-18

Oostende onder de Duitse bezetting, 1914-1918, p. 63, 65, 67

(242) ELLEBOUDT, A. en G. LEFEVRE

1914-1918 Oostende onder de Duitse Bezetting, p.195, 196

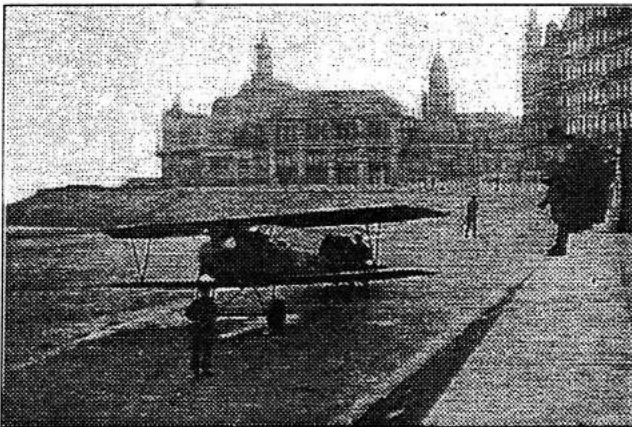
Tegen de wil van de geestelijkheid in werden er in de Sint-Petrus en Pauluskerk van Oostende Duitse concerten gehouden. Het eerste concert vond plaats op 11 april 1915. Léandre VILAIN was verplicht zijn medewerking te verlenen. De orgelfabrikant, Pierre SCHYVEN, had men speciaal van Geraardsbergen laten overkomen om het orgel te stemmen. Het concert werd opgeluisterd door zo'n driehonderd militairen en een viertal burgers. Léandre VILAIN speelde toen één van zijn eigen composities : *Tristis est anima mea* (Mijn ziel is droevig), een weerspiegeling van zijn gemoedstoestand, gedwongen te zijn z'n kunst ten dienste te stellen van de vijanden van zijn vaderland (243).

We ontdekten een klein dagboekje uit Wereldoorlog I, waarbij een zekere SIMAR, leerling aan het Koninklijk Atheneum in Oostende, vanaf 17 november 1916 tot 2 juni 1918 de gebeurtenissen in het Frans neerschreef (244) :

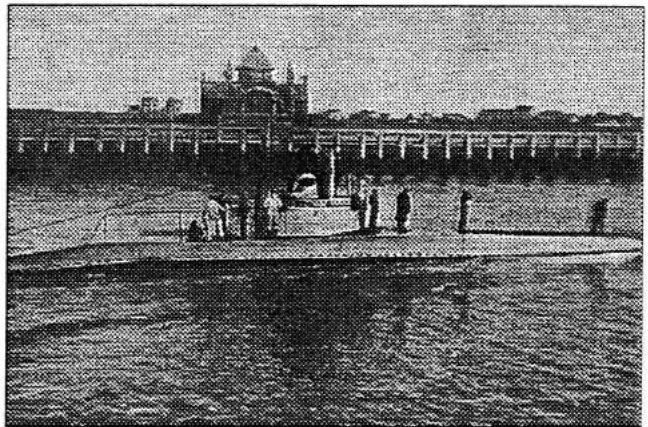
"Tier Juillet 1917,

Je fais partie de l'orchestre qui accompagne des chœurs dirigés par M. VILAIN, à l'église St Pierre et Paul".

Wegens het zwaar Engels offensief in 1917 in Vlaanderen, gaf het Duitse legercommando het bevel om een deel van de Oostendse burgerbevolking te verbannen. Bronzen klokken en beeldhouwwerken werden in beslag genomen om er kanonskogels van te maken (245). De Eerste Wereldoorlog had inderdaad veel leed berokkend in Oostende : honderden slachtoffers, vernieling van de vuurtoren en van 717 huizen (246).

Duits vliegtuig voor het kursaal in W.O.I
(Foto uit "*Ostende et le Littoral belge*")

Duitse onderzeeër in de haven in W.O. I
(Foto uit "*Ostende et le Littoral belge*")

(243) ELLEBOUDT, A. en G. LEFEVRE
1914-1918 Oostende onder de Duitse Bezetting. p.197

(244) SIMAR
Oorlogsdagboek van 17 november 1916 tot 2 juni 1918 (Manuscript)

(245) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM
God blijft glimlachen
Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989),

p. 33, 34

(246) VILAIN, O.
Chronologie van de Oostendse geschiedenis
in : *Oostende 1000; Duizend jaar geschiedenis van de Oostendse gemeenschap*, 1964, p. 20

DEEL II

HOOFDSTUK I : HET INTERBELLUM

Na de Eerste Wereldoorlog was er een periode van wederopbloei (247). De eens zo levendige Belle Epoque waar de mondaniteit hoogtij vierde, was na de oorlog verdwenen. Oostende zou nooit meer die opgang kennen zoals weleer. Het culturele leven was niet meer hetzelfde en de muzikale voorkeur bij de mensen was veranderd. Terwijl de romantische muziek een afgedane zaak bleek, greep een nieuwe generatie terug naar de stijlvolle barokke orgelmuziek (248).

Na de oorlog werd het kursaalorgel vergroot en hersteld en kon Léandre VILAIN op zondag 22 juni 1919 zijn orgelrecitals weer uitvoeren (249).

De orgelrecitals in het Kursaal verminderden. Toch gaf Léandre nog wekelijks recitals in de Sint-Petrus en Pauluskerk waar zijn trouwe fans zijn muziek kwamen beluisteren (250).

In december 1920 maakte Léandre VILAIN nog een tournee door Spanje waar hij veel succes boekte (251).

In 1922 werd de directie van de grote concerten in het Kursaal toevertrouwd aan François RASSE (252). François RASSE was eerste dirigent van het Kursaalorkest en directeur van het "Conservatoire Royal de Liège" (253). Het was onder zijn leiding dat de concerten van de vrijdagnamiddag opnieuw een ongekende opgang maakten. Vanaf toen kwam een groot aantal virtuozen en zangers in het Kursaal optreden zoals Benno MOSEVITCH, de pianist, BARRIENTOS, Jacques THIBAUD en de Belgische zanger ANSEAU (254).

In geen enkel ander Kursaal was de verering voor de muziek zo groot als in Oostende. 's Avonds om 21 uur werden er operaselecties gegeven voor mensen in avondkledij. Eerste dirigent, François RASSE, die een grote muzikale kennis had, verwezenlijkte de ziel en de kracht van het orkest tot één buitengewone eenheid. De tweede dirigent was Jules TOUSSAINT-DE SUTTER. Deze componist, met zijn ietwat schoolse elegantie, dirigeerde met een aanstekelijke bewogenheid. Hij was directeur van het Stedelijk Muziekconservatorium van Oostende en had de verdienste grootse winterconcerten in het Oostends Muziekconservatorium te organiseren (255). Soms gebeurde het dat Jules TOUSSAINT-DE

(247) VILAIN, O.

Chronologie van de Oostendse geschiedenis in : Oostende 1000; Duizend jaar geschiedenis van de Oostendse gemeenschap, 1964, p. 20

(248) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 44

(249) HOSTYN, Norbert

Orgels in Groot-Oostende - 14 Het (verdwenen) kursaal-orgel in : Oostende, "De Plate", 1987, p. 155

(250) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 45

(251) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 45

(252) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 113

(253) BOEHME, Alfons

Anekdoles en types in "Majeur" en "Mineur", p. 12

(254) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 113

(255) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 116

SUTTER voor de voorjaarse concerten de strijkers vervolledigde door leerlingen van de hoogste graad viool van het Oostends Muziekconservatorium (256). De klassieke vrijdagconcerten in het Kursaal stonden even hoog aangeschreven als deze van de conservatoria van Parijs en Brussel (257).

Naast de concerten in het Kursaal en het Muziekconservatorium, speelden de stadsharmonie, de Oostendse muzikale verenigingen en de Koninklijke stadsschouwburg een belangrijke rol in de verspreiding van de muzikale smaak (258).

Vermelden we nog dat Léandre VILAIN een bijzondere eer ontving vanwege zijn geboorteplaats. In februari 1922 vroeg Marcel SIMON, ingenieur-architect van Trazegnies, een bestek aan de orgelfabrikant KERKHOFF uit Brussel voor de huur en plaatsing van een orgel met 20 registers en 2 klavieren met het doel een orgelrecital te organiseren in de feestzaal van het gemeentehuis van Trazegnies. Hij vermeldde dat het orgelrecital grote weerklank in het land zou vinden, bijvoegend dat het tevens een publiciteit voor het huis KERKHOFF zou zijn (259).

In 1926 schreef G. VAN PAMEL in "In Ons Volk Ontwaakt" dat Léandre recitals gaf in Christal Palace in Londen, de Queens Hall in Manchester en in Bradford (260).

Op 28 augustus 1926 ging Léandre Vilain als muziekleraar aan het Koninklijk Atheneum I van Oostende met pensioen (261).

In 1931 werd hij als leraar aan het Koninklijk Muziekconservatorium in Gent vervangen door Flor PEETERS (262).

Les Attractions du Kursaal

1934

LE SALON DE LECTURE ET DE CORRESPONDANCE est à la disposition des visiteurs; on y trouve les journaux et revues du monde entier. Un bureau des Postes et Télégraphes est installé près de l'entrée.

LA TERRASSE OUVERTE qui encercle la partie du Kursaal face à la mer est accessible gratuitement; la consommation n'y est pas obligatoire.

LES EXPOSITIONS D'ART (entrée libre) ont lieu dans un vaste salon au 1er étage.

LES CONCERTS D'ORGUE ont lieu tous les après-midi de 16 h. à 16.30 h. (sauf le jeudi). Ils sont suivis de :
THES-DANSANTS tous les jours à 16 h. 30.

BAL D'ENFANTS avec distribution de jouets, tous les jeudis à 15 heures.

LES SALONS DE JEUX sont installés dans les locaux du Cercle Privé attenant au Casino-Kursaal. Ces immenses locaux ne sont accessibles qu'aux membres du Cercle. Pour tous renseignements s'adresser au Secrétariat du Cercle Privé.

(256) BOEHME, Alfons

Anekdoten en types in "Majeur" en "Mineur", p. 16

(257) VANDEPUTTE, Henri

Ostende, reine des plages in : Le Kursaal d'Ostende, 1925

(258) Ostende et le Littoral belge

Publication de la "Revue Belge d'Importation et d'Exportation", p. 113

(259) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)
in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 143

(260) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945) in : Ostendiana IV, p. 45

(261) Archief oud leerlingen en vrienden van het Koninklijk Atheneum I Oostende

(262) CASIER, Ann

Het muziekleven in het Kursaal te Oostende tussen 1852 en 1914, p. 364

KURSAAL D'OSTENDE
SAISON 1924

DIMANCHE 22 JUIN 1924, à 3 heures

SÉANCE D'ORGUE

par
M. LÉANDRE VILAIN

1. Airs de Faust
2. Serejata
3. La Zamacocca
4. Mélodies

Gounod
Mozzart
Rietz
Mozzart

à 8 ½ heures

CONCERT SYMPHONIQUE

sous la direction de

M. MAXIME VANNESTE

1. Semper fidelis
2. Danse russe
3. Boccace, ouverture
4. Le soleil s'est couché
Violon-solo : M. Raymond Cerf.
5. Les Cloches de Corneville, 1re fantaisie
6. Les Millions d'Arlequin
7. Marche lorraine

Sous
Berger
Suppl
Achermann

Planquette-Souris
Drigo
Ganne

Après le concert, Thé dansant.

CE SOIR :

À 9 h. Grand Concert Symphonique sous la direction de M. J. TOUSSAINT DE SUTTER, avec le concours de Mlle Rachel DE CARLEZ, du théâtre royal de la Monnaie.

Après le concert, soirée dansante.

LE
KURSAAL D'OSTENDE

EST LA COURONNE
DE LA REINE DES PLAGES

▼▼▼

Saison de Mai à Septembre

DEUX CONCERTS PAR JOUR, DEUX VEDETTES
LES CONCERTS CLASSIQUES DU VENDREDI, sous la direction
de M. François RASSE, à l'orgue, M. Léandre VILAIN
TRÈS DANSANTS — SIX ORCHESTRES DE DANSE
LES GALAS DES AMBASSEURS
BALS D'ENFANTS

Ostende Ville des Sports

TOUS LES JOURS EN JUILLET ET AOUT :
Courses de Chevaux

DEUX HIPPODROMES 6 MILLIONS DE PRIX

Golf Royal de Ravenstein
20 TENNIS COURTS -- TOURNOIS INTERNATIONAUX

Rallye International Automobile
EXPOSITION D'ETE DE L'AUTO

Régates Internationales
TOURNOIS D'ESCRIME

Dinsdag, 16e Juli 1932.

..

Wij hebben de eer UEd. uit te noodigen tot de **Wijding en Inbuidiging** van het nieuw Orgel der parochiale Kerk van Oostende, staand tot de orgelconcerten, die te dezer gelegenheid zullen gegeven worden.

De wijding zal gedaan worden op **Woensdag, 20de dexer, te 9.30 u. 's morgens.**

In de **solemnelle Mis van 9.40 u.** en na de Mis zal het orgel bespeeld worden door den **Heer Louis VILAIN**, orgelst van Sint Pieters en Sint Paulus kerk en van de kerkzal te Oostende.

In het **Solemnel Loof** van 's namiddags te 3 u. en na het Loof zal het orgel bespeeld worden door den **Heer Louis VANBOUÏE**, laureaat van het Levensgenootschap van Mechelen en gewezen professor van orgel aan de Institutie te Thorhout.

Aanvond, 8 u., de werking onzer beide orgelens.

Osc. Vanden Abeele,
Kantor-Deken.

Jos. en P. Lonche
Beethoegensters
te Ekeren 24 Diksmuide

ORGELCONCERTEN

1) 's Morgens door den Heer L. Vilain :

1. CHORAL DE BACH. (deux variations de Mendelssohn et grand final, avec le choral à la 2e Male) ;
2. ALLEGRETTO DE LA 3e SYMPHONIE, de WILHEM, (organiste de St-Etienne et Secrétaire perpétuel de l'Académie des Beaux-Arts de France) ;
3. IN MEMORIAM, par L. VILAIN (en pensant aux soldats morts pour la Patrie. Le titre de ce morceau est une prière : « J'attens, chrétiens, sur le tombeau si cher... de ces héros... ») ;
4. PASTORALE DE LA SONATE EN RÉ MINEUR, par GILBERT, professeur d'orgue au Conservatoire de Paris) ;
5. FUGUE DE BACH (Jean-Sébastien 1685-1750) ;
6. LE FORGERON HARMONIEUX, par HANDEL. (variations pour claviers, arrangées pour orgue par L. VILAIN) ;
7. Prière de différents styles.

2) 's Namiddags door den H. L. Vanbouïe :

1. TOCCATA IN RÉ MINEUR, door J. S. Bach (een stuk in vrije stijl, met schitterende en levendige beweging, waarin de innestende thema van loons om meer herhaald wordt; in die compositie was de vermaarde Bach een onovertreffbare meester) ;
2. PRÉLUDE uit de 3e SONATE van A. GILMANT (een der grootste orgelsten van de vorige eeuw, die zeer vele orgelstukken in allen aard geschreeven heeft; deze préluide is er een jengdig en geestdriftig specimen van) ;
3. VARIÉTIES op ADESTE FIDÈLES, door J. GRIGNON, (het gekend Kerstdagliedje op verschillende manieren ontwikkeld en versiert voor solo-spelen) ;
4. MARCIA EUCARISTICA, door O. RAVANELLO, (een beroemd kerkmuzikant en orgelst van Italië; midden deze marche brengt de componist den Kerkvochten sang in van « I.uda Sion » ter eere van het H. Sacrament, van daar de titel van het stuk) ;
5. PASTORALE, door OSc. VANDUURME (Herderszang geschreeven door oopen onlangs gestorven Vlaamschen loondichter en vermaarden orgelst van het Levensgenootschap) ;
6. ANDANTINO van LEMENS (een vrij zacht orgelstuk van een der grootste hedendaagse engelsche orgelvirtuosen) ;
7. VARIÉTIES op O SANTISSIMA van CHIFFI (eenige veranderingen en omwerkingen op het gekend Italiaansch volkslied ter eere van O. L. Vrouw) ;
8. MARCHE PONTIFICALE van LEMENS, (een vroegeren Belgischen orgelvirtuos, Jaak Lemmens, stichter van het vermaarde orgelgenootschap van Mechelen).

1000 H. SEYMOUR CHARPENTIER, Editeur, 10, rue de la Chapelle.

Op zondag 4 april 1937 : inhuldiging van het nieuwe orgel in de Sint-Jozefskerk van Oostende in samenwerking met Joseph-François BERDEN. Het orgel in de Sint-Jozefskerk van Oostende dat gebouwd werd door het huis Emile KERKHOFF uit Brussel, had in 1937 een hele verandering ondergaan. Het was namelijk omgebouwd geworden door het huis Jules ANNEESSENS-TANGHE uit Menen volgens het elektropneumatisch stelsel (271). Het orgel kreeg daarmee een nieuwe speelkas met 45 registers, 3 handklavieren en een voetklavier (272).

De titularis van het orgel van de Sint-Jozefskerk was

Joseph-François BERDEN (1916-1987). Hij werd geboren in Oostende op 2 februari 1916. Als 12-jarige jongen werd hij aangesteld als organist in de Sint-Jozefskerk van Oostende ter vervanging van Jean PETIT (273). Net nog geen 14 jaar oud, werd hij op 1 februari 1930 door pastoor Alfred DE MEESTER benoemd tot nieuwe organist-titularis en zanger van de Sint-Jozefskerk in Oostende.

Joseph BERDEN leerde het orgel kennen in de kapel van het Onze-Lieve-Vrouwecollege in Oostende (274). Zijn grootvader, Alphons VERSCHELDE (1864-1930), was er trouwens muzikleraar. Alphons VERSCHELDE die eveneens hulporganist aan de Sint-Petrus en

(271) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM

God blijft glimlachen

Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 48, 49

(272) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 146

(273) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door Mevr. G. BERDEN-BOYDENS

(274) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM

God blijft glimlachen

Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 48, 49

Pauluskerk en organist aan de Kapucijnenkerk in Oostende was, componeerde verschillende Vlaamse liederen waaronder een Gildenlied, een Vlaggenlied en het Visserlied. Zonder enige twijfel speelde Alphons VERSCHELDE een belangrijke rol in de muzikale opleiding van zijn kleinzoon (275). Joseph BERDEN zou in de voetsporen treden van Léandre VILAIN die hem orgellessen gaf (276). Hij studeerde aan het Stedelijk Muziekconservatorium van Oostende dat onder de leiding stond van Jules TOUSSAINT-DE SUTTER. Als nieuwe organist van de Sint-Jozefskerk zette hij zijn studies verder aan het Lemmensinstituut in Mechelen. In 1935 werd hij laureaat en in 1936 kreeg hij de prijs van uitmuntendheid.

Joseph-François BERDEN studeerde daarna verder aan het Koninklijk Muziekconservatorium in Brussel alwaar hij de "Eerste Prijs Orgel" en de bijzondere "Prijs Arnold" ontving. Toen Léandre VILAIN op buitenlandse concertreis was, werd hij 's zondags voor de namiddagconcerten in het Kursaal vervangen door Joseph BERDEN. In 1937, pas 21 jaar oud geworden, werd Joseph BERDEN benoemd tot leraar harmonie aan het Stedelijk Muziekconservatorium van Oostende dat onder leiding stond van Emile DEVLIEGHER. In 1947 werd hij benoemd tot leraar notenleer en begeleider van alle instrumenten. Joseph BERDEN kon beschouwd worden als de opvolger van Léandre VILAIN, want net zoals Léandre VILAIN was hij een grootmeester in het vertolken van de zo begeerde fantasie-orgelmuziek : "The romantic way to play BACH", waarvoor velen waren geroepen, maar weinigen uitverkoren(277).

Joseph-François BERDEN was ontegensprekelijk een voortreffelijk organist. Als zanger, koorleider en componist was hij ook zeer begaafd. Joseph BERDEN had trouwens een mooie baritonstem. Hij schreef motetten, arrangementen en composities met grootse akkoorden, meestal voor koor, trompetten, timpaan en orgel. Zijn kerk was de Sint-

Jozefskerk in Oostende, want daar stond zijn orgel en hij was er onafscheidelijk van. Alfred DE MEESTER, die hem tot organist en zanger benoemd had, was als een vader voor hem (278). Aan het Stedelijk Muziekconservatorium van Oostende was Joseph-François BERDEN een zeer goede leraar (279). Een 2de keer werd hij benoemd tot directeur. Omdat het Lemmensinstituut, waar hij studies had gelopen, strenge normen voorschreef waarbij vrouwen in de sacristie en het oksaal verboden werden, begeleidde Joseph-François BERDEN in de vijftiger jaren enkel een knapen- en mannenkoor. Op het einde van zijn leven legde hij zich toe op het schilderen van grootse en kleurrijke doeken waarin de muziek meestal centraal staat (280).

(275) BERDEN, Jean-François

Een Oostends orgeltriumviraat

in : Muziek & Woord : maandelijks programmablads van Radio 3 & Canvas, mei 1999, p. 13

(276) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM

God blijft glimlachen

Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 48, 49

(277) BERDEN, Jean-François

Een Oostends orgeltriumviraat

in : Muziek & Woord : maandelijks programmablads van Radio 3 & Canvas, mei 1999, p. 13

(278) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door Mevr. G. BERDEN-BOYDENS

(279) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door de Heer Dirk VERSTRAETE

(280) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door Mevr. G. BERDEN-BOYDENS

De inspelings van het nieuwe orgel van de Sint-Jozefskerk in Oostende greep plaats op zondag 4 april 1937 (Beloken Pasen) om 16 uur. Het begon met een plechtig lof opgeluisterd door het koor en de heer Joseph BERDEN (281). Het verloop van de feestelijkheden zag er als volgt uit (282) :

Op Zondag van Beloken Paschen, 4 April 1937.

INHULDIGING VAN HET ELECTRISCH ORGEL

der Sint-Jozefskerk te Oostende, geleverd door het huis Jules ANNEESSENS - TANGHE van Meenen, leverancier van Z.H. den Paus

Het Orgel zal bespeeld worden door Meester Léandre

VILAIN, orgelist der hoofdkerk en der Kursaal te Oostende, en den Heer

JOS. BERDEN, prijs van uitmuntendheid van het Lemmensgesticht en orgelist van Sint-Jozefskerk te Oostende

ORDE DER PLECHTIGHEID

Om 4 uur : PLECHTIG LOF

Aan het orgel Mr. Jos. BERDEN

Introduction und Passacaglia.....Max REGER

Koor : O jesu mi.....F. VERHELST

Aria.....J.S. BACH

Ave Maria (gezongen door L. QUEECKERS).....J. FAURE

Variante op het Paaschlied

Koor : Filii et Filiae (Paaschzang)

Koor : Tantum Ergo.....F.H. MATHIAS

Daarna : ORGELCONCERT

Mr. Jos. BERDEN

finaal en Allegro vivace 1e Symphonie...Louis VIERNE

Mr. Léandre VILAIN

Choral varié in ré klein.....F. MENDELSSOHN

Pastorale.....Alex GUILMANT

Tocatta en Fuga in re klein.....J.S. BACH

Variation in mi.....Fr.S. HAENDEL

(281) HOSTYN, Robert

Orgels in Groot-Oostende : het orgel van de Sint-Jozefskerk - Periode tot 1937

in : Oostende, "De Plate", 1979, p. 64

(282) HOUWEN, Raymond, Yvan VAN HYFTE en Paul DEHEM

God blijft glimlachen

Honderdjarige geschiedenis van de Koninklijke Sint-Jozefsparochie te Oostende (1889-1989), p. 49

Sortie door Mr. Jos BERDEN

Allegro 1e Symphonie.....Ch.M. WIDOR

- 1 oktober 1939 : inhuldiging van het nieuwe orgel van Maurice DELMOTTE uit Doornik in de parochiale kerk van Souvret (283).
- onbepaalde datum : inhuldiging van het grote hernieuwde orgel van JORIS 1 Fils uit Ronse in het Sint-Louis Collège in Luik (284).

2) 50 jaar organist van de Sint-Petrus- en Pauluskerk

Op zondag 3 maart 1940 vierde Léandre VILAIN zijn 50-jarig jubileum als organist van de Oostendse Sint-Petrus en Pauluskerk. De kerkelijke plechtigheid werd opgedragen in een pompeuze roomse stijl (285). Mevr. G. BERDEN-BOYDENS herinnert zich nog dat er enkel Frans gesproken werd en dat er militairen en enkele prominenten aanwezig waren, waaronder de consul van Frankrijk (286).

Ter gelegenheid van deze feestviering schreef DELEY een gedicht als hulde aan de grote organist (287).

Een eenvoudige koperen plaquette werd onthuld en hangt nog steeds in het oksaal van de kerk. Daarop leest men volgende tekst (288) :

1890 - 1940

Meester Léandre VILAIN bespeelt
het orgel der SS. Petrus en Pauluskerk
met een buitengewoon maëstria, sedert
een halve eeuw.
God spare hem.

Maar toen kwam de Tweede Wereldoorlog...

(wordt vervolgd)

(283) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 146

(284) FELIX, Jean-Pierre

Léandre VILAIN (1866-1945)

in : L'Organiste; Pér. trim. Organologie-Campanologie, 22e année, 1990/4, p. 146

(285) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 46

(286) Deze informatie werd mij mondeling overgeleverd door Mevr. G. BERDEN-BOYDENS

(287) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 46

(288) HOSTYN, Norbert

De orgelkunstenaar Léandre Vilain (1866-1945)

in : Ostendiana IV, p. 46

Cinema Opex op de Vuurtorenwijk (1937-1957)

Kort na W.O. II was het nog niet zo vanzelfsprekend dat men naar 't centrum van Oostende trok om van sortie te gaan. De tram nr 3-verbinding 's avonds laat, bestond nog niet en een eigen wagen, dat was voor enkelingen, die men bij het voorbijrijden nakeek. Zo was cinema OPEX gelegen in de Thomas Vanloostraat, naast de Parochiezaal en de Katholieke Jongensschool, lange tijd een van de weinige ontspanningsmogelijkheden voor de uitgaande jeugd en de volwassenen.

In cinema OPEX beleefde men nog de zalige tijd, dat bij een cowboyfilm de hele bioscoopzaal opleefde als de goeie arriveerden, en de laatste rij steevast door koppeltjes was bezet.

Bij een rock-and-roll-film van Bill Healy danste men bovenop de zitjes. De operateur, die ook eigenaar was, had de onsympathieke taak de bengels ter orde te roepen. Hij werd *schadrol* genoemd, hetgeen afgeleid werd van zijn familienaam Schalendrijn. De lieve ouvreuses waren afwisselend Nelly en Simonne.

Tijdens de weekdagen werden pikantere films vertoond. Het waren meestal vissers - in het

weekend niet thuis - die er met hun vrouwtje of lief heen trokken. Naast de ingang waren links en rechts uitstalramen met foto's voor de komende films. Op de gewaagde foto's werden op de strategische plekken witte kleefband geplakt... De school was immers naast de deur.

Na een avondje bioscoop gingen de koppels nog een pintje pakken in een van de 24 cafés die de Dr. Edw. Moreauxlaan, van aan de Groenendijk tot aan de hoek met de Voorhavenlaan, rijk was. In de zijstraten waren nog een tiental cafés en drie langsheen de H. Baelskaai. Deze laatste hadden het statuut van privé-club, dit omdat er geen cafés in de buurt van het werk mochten zijn. In de vismijn had men nog de kan-

tine en een mobiele kar om tijdens het lossen de droge kelen te spoelen.

Het ZEEBONK-bier (zie activiteit maart 2001) was toen nog niet te verkrijgen, maar zoals hierboven blijkt werd de zilte smaak van de zee toen al regelmatig van de lippen gespoeld.

Bronnen:

- 1 - Eindwerk J. Laplasse 1996-97 Vuurtorenwijk uit modder verzezen
- 2 - Foto Cinema uit weekblad Tijdingen

Aan land (5)

Nvdr. In de bijdragenreeks 'Gebonden jeugd' (Lange Nelle tijdschrift jg. 10 – 1998 – nr. 1 tot en met jg. 11 – 1999 – nr. 1) schreef Richard Quaegebeur zijn prilste jeugd in vijf afleveringen bijeen. Het inspireerde hem om er een autobiografisch vervolg aan te 'breien'. Het gezin moest de aak verlaten en ging met de schamele bezittingen weer 'aan land' wonen. Hij neemt de draad weer op in het hoofdstedelijk gebied ... (nu volgt deel 5)

In die vakantietijd hadden wij een jongen in onze ploeg die een echte artiest was. Hij zat een jaar lager dan ons. Hij zong liedjes waarvan jonge maar ook oudere gasten nog niet van droomden. Over Octavie had hij een liedje gemaakt op een aria van Maurice Chevalier:

*Octavie, c'est la fille,
la fille du roi, qui est sur le toit.
Où est elle? Dans une bouteille!
on tire le bouchon, mais elle est dans le fond.*

Hij zong ook anti-Duitse liedjes:

*Le soleil est sorti de mon coeur,
lorsqu'Hitler est entré en Belgique...*

en

*Lorsque descend la crépuscule,
Hilter envoit ses bombardiers.
Ils doivent jeter les pilules
sur la territoire des alliés...*

Alsook

*Hilter est un bandit, il aime toutes les poules.
Quand une lui soirit, il devient maboule...*

Hij danste soms alleen in een kring. De meester verbood nochtans die anti-Duitse voorstellingen. Hadden die Duitse of flamingantische oren bereikt, werd dit gevaarlijk. Zijn moeder werkte wel in een Duits hotel. Zijn vader was zagezegd gescheiden van haar, maar kwam toch soms naar huis. Ze wisten zeker niet van de "shows" van zoontjelief. Hij had ook een oudere zuster en ik wist dat die het niet nauw nam, kwestie van met een man mee te gaan.

De laatste vakantietijd, die ik doormaakte in Dilbeek, werden wij in groepen ingedeeld. Onze groep, ik zal maar zeggen bende, bestond uit jongens van onze klas aangevuld met een paar jongere gasten, zo een twintig samen. Marcel werd gekozen als leider en ik werd tweede "in bevel". Bij iedere groep hoorde een moniteur. Dit waren over het algemeen achttien- à negentienjarigen, die toezicht moesten houden. Die jonge mensen waren leden van K.A.J. (Katholieke Arbeiders Jeugd, gesticht door Monseigneur Cardijn, welgekend in katholieke middens).

Een tiental jongelingen hadden zich aangeboden, maar elkeen zag er wat tegen op ons te begeleiden. Tot een van hen voorstelde ons een lesje te leren alsvorens de job aan te nemen.

Hij leidde ons naar een plekje in het gras bezijden het voetbalveldje. Hij zette ons in een ronde en hield zijn pleidooi. Hij had horen zeggen dat wij voorvechters waren en zou ons eens laten zien wat hij ervan dacht. Hij was niet te groot maar struis gebouwd. Hij liet mij bij zich komen, ik zag er waarschijnlijk wat slungelachtig uit. Hij greep overwachts naar mij toen ik achter hem stond en draaide zich ineens om. Ik kende die vent van vroeger en wist dat hij een hoge dunk had van zichzelf. Hij voelde zich steeds een "krak". Bij ons liep hij echter op een "bec de gaz", zoals ze dat in Brussel zeggen. Hij miste mij omdat ik hem ver-

gebracht. "Als er thuis zo iets gebeurt, moeten jullie mij op de hoogte brengen" zei hij. En ik dacht hoe ik dat feitelijk moest gedaan hebben, hij die zelf niet getrouwd en diepgelovig was. Aan een zekere Fons vroeg ik hoe het kwam dat hij zoveel haar had. "Ik heb het ingesmeerd met een groeimiddel, ter ere van Leo!" zei hij.

Het laatste jaar voelde ik me gefopt door broeder Gabriël. Het einde van het jaar betekende voor de eerste een gouden medaille, en eenieder, ook ik, wilde die veroveren. Na de testen met Allerheiligen, mocht ik er reeds een kruis over maken. De broeder tevens directeur, rekende zo maar ineens 75% van de punten voor orde en gedrag. En hij ging eens streng zijn op de schriften. Nu moet ik zeggen dat ik een lelijk geschrift had (het is nog lelijker geworden met de tijd), terwijl mijn grootste concurrent zo mooi kon schrijven zoals ik het later nooit gezien heb. Alleen een zekere Herman Beckers, een latere vriend en zoon van schrijver Elsing had een prachtiger geschrift.

Met het aantal nullen dat ik kreeg was ik zelfs een van de laatsten van de klas. De bedoeling van broeder Gabriël was waarschijnlijk mij te willen ontmoedigen en zelfs "kraken". De meeste jongens zouden zich zeker laten gaan, maar bij mij had het een andere uitwerking. Mijn vader wou mij van school laten veranderen, maar ik weigerde. Niettegenstaande de broeder mij in alles tegenwerkte, begaf ik niet. Zo zorgde hij er voor dat ik niet mocht voorzingen in de kerk of op de zangvoorstellingen van ons koor. Hij gaf goede turnlessen, maar ik moest de meest risicovolle oefeningen doen, mislukte het enigszins dan was het mijn fout. Deed ik iets perfect kon er geen proficiat af. Klaptten mijn vrienden soms in de handen, moesten ze meteen stoppen. Ik moet ook zeggen dat ik soms zenuwachtig was, innerlijk althans. Dan had ik moeite om ordentelijk te spreken en durfde zelfs stamelen. De meesters Ponnens en

Waterkeys wisten dit en lieten mij zitten tot ikzelf vroeg om te spreken.

Broeder Gabriël wou dat de klas mij uitlachte, maar niemand durfde. Eens kwam een inspecteur luisteren naar onze kennis van voordracht. Na een zestal leerlingen die broeder Guido had aangewezen, zei de inspecteur dat dit wel de besten zullen geweest zijn en dat hij nu eens de zwakken wilde beluisteren. Meteen werd Acke aangewezen. Na een paar strofen, ik weet niet meer van welk gedicht, viel Acke natuurlijk stil. Toen haalde de inspecteur mij van achter mijn lessenaar. Broeder Gabriël zei nog dat ik een slechte uitspraak had, zelfs hakte, een spraakgebrek dus, maar de inspecteur stond er op mij te aanhoren. Ik heb toen voorgedragen, ik wist zelf niet dat ik dit kon.

Sinds lang bevocht de grave Gent, de vrije stede.

En grave en Gentenaars verlangden naar de vrede.

Men staakte moord en brand...

In dit gedicht van Albrecht Rodenbach legde ik alle gevoelens die in mij zaten. Ik gaf een hoge en lage deining in mijn woorden. En op het laatste, toen de echtgenote van de graaf genade vroeg voor de Gentenaren, legde ik er nog een snik in.

Ik was rood geworden maar de broeder nog roder. De inspecteur had dit nog nooit gehoord, zei hij. Mijn jeugdige leeftijd in acht genomen was dit subliem. Hij greep mijn hand vast en wenste mij proficiat.

Verleysen, de eerste van de klas, vroeg een uurtje later aan de broeder hoe het kwam dat ik het ineens zo goed kon en in de klas steeds moest zwijgen. Toen heeft broeder Gabriël hem geantwoord dat ik meer kon dan iedereen vermoedde, en dat dit een groot gevaar inhield. Verleysen, de jongen kon er ook niet aan doen, heeft mij dit komen vertellen. Wij waren trouwen allemaal vrienden onderen.

Ik ben nog als tweede uitgekomen. In het uitgangsexamen, met terug vragen gesteld

door een raad van verschillende vrije scholen, was ik zelfs vijftig punten vooruit op de vijfhonderd, nog veel te weinig echter op de punten over het ganse jaar.

Voor de prijsuitreiking had de broeder een toneelstukje samengesteld. Het was zeer aandoenlijk. Het was over een kind dat op sterven lag. De moeder weende, er daalde een engel uit de hemel en ving een moedertraan op als mooiste parel in de kroon van de heilige Maagd Maria. Ondertussen was de vader aan het zuipen in een café. De andere kinderen van het gezin stonden te krijsen en smeken dat hij zou naar huis komen. Broeder Gabriël had dit zelf ineengestoken en op muziek gezet. Want dat kon hij.

De kleinste van de klas, een zekere Monneke Cops, was het stervende kind. Zijn rol was zeer kort. Hij moest alleen kreunend zuchten als hij de laatste adem uitblies. Hij heeft gans het stuk liggen lachen, het gezicht van het publiek weggekeerd. En toen zijn moeder, Frans Tielen, eventjes het laken verdwijderde had hij een wind gelaten. Zijn "moeder" werd er misselijk van.

Er was redelijk veel volk komen kijken, ouders, kennissen, de deken en de onderpastoors van de parochie (toen waren die nog met vier!). Voor mij was tante Josefien en Marie-Jeanne meegekomen. Marcel was de cafébaas (omdat hij zo goed de fles jenever omhoog kon houden). André was de dronken vader (ik geloof dat hij al eens dronken geweest was). Al de anderen waren engeltjes, kinderen en caféklanten. Verleysen, die ook mooi zong, was de hoofdengel.

Twee jongens konden niet meedoen: Rie Rompel, die alle dagen de mis diende en dus niet kon trainen. (Zijn moeder was weduwe en uit medeleven mocht hij de mis doen aan vijf en dertig frank de maand). De tweede was ik omdat ik ik was, denk ik. Broeder Gabriël vond nu eenmaal geen rol

voor mij. Ik moest dan maar de programma's verkopen...

Toen wij naar huis gingen, na nog een beetje napraten, stapte ik naar Verleysen en schudde hem de hand, zoals twee sportmannen na een wedstrijd. Hij greep mijn hand met beide handen vast en keeg de tranen in de ogen. Hij stond bij zijn vader en die wenste mij proficiat. Ik denk dat Verleysen iets gewaar werd. Op je veertiende ben je toch al wat meer dan een kind, denk ik.

Wat broeder Gabriël tegen mij had kan ik slechts gissen. Mijn vader heeft zich nooit laten zien op school of in de kerk. En met wat linksgerichte opvattingen van mijn broer, ietwat onder invloed van nonkel Sylvester, zal men gedacht hebben dat vader communist was. Mijn vader had misschien linkse gedachten maar was zeker geen communist, nonkel Sylvester feitelijk ook niet.

Het zaaltje, waar de prijsuitdeling plaatsgreep was een feestzaal. Het bevond zich in de hoek van de speelplaats waar de verbinding was met de koer van de "betalende kant". Er werden wel eens toneelvoorstellingen gehouden. En de onderpastoor, meneer Ellebos hield er cinema op zondag. De toegang was 1,25 fr., veel goedkoper dan een andere bioscoop (van 3 tot 6 fr.!) en het zat er natuurlijk vol jonge gasten. Er werden regelmatig comboy- en detectivefilmpjes gedraai, alsook van het komische genre. Sterren waren voor ons: de hond Rin-Tin-Tin, de dikke en de dunne (dubbele Pat en Patachon), Laurel en Hardy, Harold Lloyd, Buster Keaton en de recentere Joe Brown. Dat er veel stomme films liepen, stoorde ons niet, de begeleidende muziek deed wonderen. Vooral de cowboyfilms werden geapprecieerd. Tom Mix en Tom Tyler waren de lievelingsacteurs. Men kon hen niet indenken in een andere rol.

Rond mijn tiende kwam ik te weten dat een cowboy slechts een koewachter is en dat

was een grote ontgoocheling voor mij. En toen ik dit vertelde aan mijn vriendjes werd ik niet geloofd. De meester moest er zelfs tussenkomen of ik werd afgetroefd. En toen die mij gelijk gaf werd ik aanzien als een ruziestoker en saaie piet.

Op zondagavond was er ook een voorstelling voor volwassenen. Daar ging ik graag naartoe met mijn zuster en mijn broer. De toegangsprijs was wel het dubbele van 's middags, maar het was er veel rustiger wegens het kleine aantal toeschouwers (rond de 25 mensen). In de winter zaten wij dan geschaard rond een warme kolenkachel. Het was er zeer gezellig, niettegenstaande de aanwezigen oudere mensen waren, meestal zelfs vrouwtjes die in een begijnhof zouden thuishoren. Dan zorgde de onderpastoor voor een moderne film. Daar heb ik zelfs "Captain Blood" gezien met Errol Flynn. Die prent was slechts anderhalf jaar oud.

Zowel 's middags als 's avonds duurden de vertoningen meer dan drie uren. Er rolde ook een journaal af, zogezegd de gebeurtenis van de voorbije week. Dat het een journaal was uit de late twintiger jaren, kon ook geen kwaad. Steeds was die voetbalmatch te zien van België tegen Polen (denk ik) door ons gewonnen met 2-0, en altijd heb ik toejuichingen gehoord als waren de Belgen wereldkampioen geworden. Werd er eens gevochten tussen de jongens, kwam mijnheer Ellebos tussenbeide. Het was een boerenzoon uit de "Vlaanders". Hij leefde op grote voet (maat 47!) en had handen als "kolenschoppen". Mede door de "sultane" die hij droeg had iedereen respect voor hem. En toch was het een brave man, een echte samaritaan want nooit klopte een noodlijdende tevergeefs aan zijn deur.

Na het achtste studiejaar zijn we uiteen gegaan. André en Marcel hebben nog twee jaar handel en secretariaat gevolgd bij de broeders aan de "betalende kant". André is

blijven werken bij zijn ouders, een groothandel in groenten en fruit. Eens getrouwd (niet met Octavie) heeft hij de zaak voortgezet. Marcel is ergens kantoorbediende geworden.

Mijn heimelijke wens was de zeevaartschool te doen in Antwerpen, want ik was goed voor wiskunde. De meeste leerlingen hadden een hekel aan dat vak maar bij mij ging het vlot, zelfs in mijn latere leerjaren.

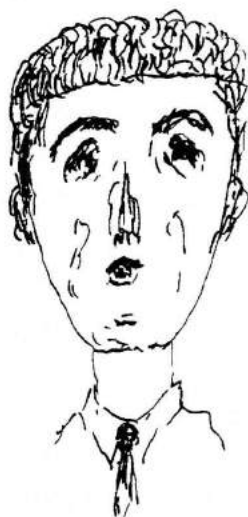
Normaal kon ik naar het katholieke college in Jette, een Vlaamse afdeling van lager middelbaar onderwijs. Doch wegens de verre verplaatsing per tram en de onbetrouwbare oorlogsomstandigheden, vond mijn vader het wenselijk mij naar de Nederlandse afdeling lager middelbaar te sturen. Deze staatsschool bevond zich (en waarschijnlijk nog steeds) in een zijstraat van de "rue de l'Avenir" in Molenbeek. Dit halfwege de weg naar mijn vroegere school.

Ik was eerder blij naar een staatsschool te gaan. Ik verloor echter een jaar daar ik slechts in de tweede van het lager middelbaar mocht beginnen.

Ik ben misdienaar geweest in de Sint-Janskerk. Maar dan alleen 's zondags met de hoofdmis (om 10 uur met 7 misdienaars!). Jaarlijks kregen wij daarvoor een geschenk, een woordenboek of zo iets. Ik deed dit graag, dan moesten wij tenminste niet een uur op onze stoel stilzitten. De zondag voor ik naar de staatsschool zou gaan, wou ik nog eens goede dag gaan zeggen en het meteen spijtig vinden dat ik geen mis meer zou dienen. Met moeite stond ik in de deur van de sacristij of de deken greep mij vast en wierp mij letterlijk uit de kerk. Het hielp niet dat ik zei dat ik steeds godsdienst zou volgen in de school. Het was geen echte godsdienst, beweerde hij. Later heb ik spijt gehad dat ik hem niet vastgehouden heb toen hij mij bijna van de kerktrappen wierp. Meteen was ik overtuigd om mij te laten inschrijven in de les zedenleer.

In mijn nieuwe school werd ik meteen goed opgevangen. Ik was anders verkeerd begonnen in mijn nieuwe milieu. Tot mijn veertiende was ik nog nooit ingeënt tegen de pokken. En daar het wettelijk was bij inschrijving in de meeste scholen ben ik daar maar behandeld tegen die ziekte. Het werd echter geen inspuiting maar krassen op mijn linkerbovenarm. De tekens zijn nu nog zichtbaar na zestig jaar! Na twee dagen zwol de arm op en kreeg ik natuurlijk nog een koortsaanval. En na de eerste schooldag bleef ik reeds de ganse week afwezig. Sommige leerkrachten dachten dat ik een plantrekker was. En toen ik de turnles maar niet volgde werd de leerkracht koleirig en moest ik de wonden laten zien aan de directeur. En meteen werd ik een soort held en aanzien als een taaie. Bij het aanschouwen van de drie lelijk ontstoken wondjes, werd de directeur bleek. Persoonlijk verwittigde hij al mijn leraren om te zeggen hoeveel ik leed. Ik genas vlug maar toch vroeg de man mij een maand later of ik nog last had van mijn kwetsuren en of iedereen, leraar of vriendjes, mij wel voorzichtig bejegenden. Het waren inderdaad lelijke tekens geweest maar zo veel pijn deden ze nu ook niet.

Mijn leraren waren zeer goede mensen. Ieder lesuur kwam er een van hen in ons lokaal en gaf er les tot ze zeker waren dat

Dr. WUFFELS

iedereen het begreep. Het lag dan ook aan ons om het thuis te herhalen.

Daar had je m e n e e r Wuffels, die Nederlands gaf. Hij woonde in Gent maar steeds was hij op tijds op zijn

werk. Hij leerde ons bij het opstellen niet alleen het hoofdonderwerp, maar ook de kleinere bijkomstigheden te beschrijven. Hij deed ons soms ook verhandelingen maken, wat we later in het hoger middelbaar onderwijs zouden voorgeschoteld krijgen.

Er was ook m i j n h e e r F o n t a s s e , leraar Frans.

Het was een grote sterke man. Hij leerde ons liefde hebben voor de Franse taal. Hij legde nadruk op het foutloos schrijven en vooral op "conjugaisons" (de eerder moeilijke werkwoordvervoegingen). Hij had een bruut uitzicht. Hij kende geen woord Nederlands en vond het zelf spijtig. "Je suis mal élevé" zei hij. Als we iets niet verstonden legde hij het met handen en voeten uit, steeds in het Frans. En wij begrepen het uiteindelijk toch. Ik denk ten andere dat hij met de tekstvertalingen thuis hulp kreeg. Hij was bijna veertig jaar maar speelde nog steeds hockey, weliswaar bij de reserven van de "Daring". Een echte tank was hij daar.

De heer Thys was leraar wiskunde, een door en door brave man. Maar na een klein jaar is hij ziek geworden. Kanker bestond toen ook. Het jaar daarop werd gemeld dat hij overleden was. Hij had meteen door dat ik aanleg

Dr. THYS

had voor zijn vak. Een gezegde van hem heb ik nooit vergeten: "Als men de diepe gronden ontdekt heeft van dit 'saaie' vak, voelt men een ongekende drang nog meer te leren!"

In de lagere vrije school hadden ze mij reeds aangeleerd om moeilijke bewerkingen te doen. Zo kon ik reeds de vierkantswortel uit een getal trekken. Van bij de eerste les was ik meteen mee. In de staatschool keken ze natuurlijk met grote ogen. Dit hadden ze niet verwacht van een product van de "arme school".

Zo kon ik goed mee in alle vakken. De eerste les bij mijnheer Verhesten zal ik ook onthouden. Om mij te testen moest ik vlug antwoorden op zijn vraag wat het zwaarste was: tien kilo lood of tien kilo pluimen. Ik voelde wel dat hij wou treiteren en antwoordde op die flauwe vraag dat het natuurlijk hetzelfde was maar dat ik toch liever die pluimen zou dragen wegens de zachtheid. Ik voegde daarbij dat ik in mijn vorige school veel pluimen had gedragen die ik gekregen had, en weinig lood. Meteen vond hij me in orde. Bij hem volgde ik natuurkunde en voor het eerst scheikunde. En daar ik thuis begon proeven te doen in dit vak zijn we goede maatjes geworden.

Mijnheer Colen was leraar zedenleer. Dat was nu een man die waarschijnlijk niet anders kon dan zedenleer geven. Hij had een dochter iets ouder dan ik en die heeft me verteld dat haar vader een plezierige was thuis. Dat hij saai was op school kwam door dit vak, dat meestal over de leringen van verschillende wijsgeren ging, zei ze. Hij begreep niet dat ik geen godsdienst meer wilde volgen. Toen ik hem de reden verklapte gaf hij mij enigszins gelijk, maar waarschuwde toch voor het aankweken van haatgevoelens in mijn karakter.

Wie mij misschien het meest heeft bijgebracht was meester Goekens, leraar Duits en Engels. Wegens de bezetting was Duits derde taal geworden. Hijzelf was echter

Duitsgezind. Zijn schoonzoon was een Duits officier, geen SS, maar een soort kolonel bij de Wehrmacht.

Het eerste wat hij ons leerde waren de naamvallen: nominatief, genitief, datief, accusatief. Op die

naamvallen moesten we de verschillende gebruiken weten van de mannelijke, vrouwelijke en onzijdige lidwoorden, der, die, das; in tabel gebracht. Hij leerde ons ook Duits schrijven met gothische letters.

Engels volgden we als vierde taal. Ze was aanvaard als een "facultatieve wereldtaal", die men minder en minder zou gebruiken in de toekomst. Indien de Duitsers het Engels zo beoordeelden, wat zouden ze dan gedacht hebben van het Russisch?

Na de intocht van de geallieerden is mijnheer Goekens verdwenen en niemand heeft geweten wat er van hem geworden is. Voor mij blijft hij echter een goede herinnering.

Ik heb nog leraren gehad. Mensen die leraren, zoals mijnheer Thys vervingen, maar ik kan hen nog met moeite herinneren. Zo was er een leraar die wiskunde gaf in de Franse afdeling, maar ons een lesuur moest bezighouden. Dit in vervanging van mijnheer Verhesten die ergens moest gaan getuigen. Die plaatsvervanger kende geen biologie en heeft dan maar een uur gesproken over de toekomst. Hij sprak (in het Nederlands!) over toekomstige productie van auto's, die nog zoveel zouden kosten als een dure fiets (in de oorlogsjaren ongeveer duizend frank). Hij sprak reeds van reizen naar de maan en wij fantaseerden dapper mee.

Dr Goekens

En dan nog die leraar lichamelijke opvoeding. Toen hij gewaar werd dat wij goed en graag voetbalden, was er nog vijf minuten turnen ter opwarming en dan maar voetballen in de turnzaal. Daar ik vlug was en tamelijk goed met de bal (een kleiner model) uit de voeten kon, werd ik natuurlijk zijn favoriet.

Wat ik nooit geleerd had in mijn vorige school was de ware toedracht van de godsdienstoorlogen onder Keizer Karel en zijn zoon Filips II. Voor het eerst hoorde ik dat protestanten ook brave mensen konden zijn. En hoe die pausen aflaten beloofden aan de vervolgers van ketters en niet vies waren om zich de aangeslagen eigendommen toe te eigenen, want een protestant was een ketter, een ketter was een heiden, en een heiden was tegen God, tegen de brave mensen dus. Van de "Inquisitie" had ik nooit gehoord. Van de moordpartijen en orgiën der kruisvaarders werd trouwens ook nooit gesproken in mijn vorig onderwijs.

Mijnheer Paecken, leraar geschiedenis en aardrijkskunde, wist van mijn onwetendheid. Hij gaf me enige boeken mee over vervalsingen van geschiedkundige feiten en die

B. P. P. P. P.

heb ik gretig gelezen. Hij deed me echter zwijgen toen ik hem die dagbladfoto liet zien van Paus Pius XII, die de kruisvaarders (Duitse troepen) zegende voor hun vertrek om de communisten

te verpletteren. "Communisme" zei mijnheer Paecken "is hier bij ons onmogelijk, maar in Rusland leefden de mensen in '17 nog in middeleeuwse omstandigheden, onder druk van de hoge adellijke landlie-

den, gesteund door orthodoxe geloofsbeleders. En tussen orthodox en rooms-katholiek is het verschil zeer miniem" zei hij.

Daar heb ik twee jaren middelbaar gedaan, hoger middelbaar kon niet. Alleen mijnheer Lesittre kwam in de plaats van mijnheer Fontasse. Hij had ongeveer dezelfde kwaliteiten van zijn voorganger (die ergens anders meer les moest geven), want hij sprak ook geen Nederlands. N o c h t a n s dweeptte hij met V l a a m s e

M. LESITTRE

Franstalige schrijvers zoals Charles Decoster (Tijl Uilenspiegel), Octave Pirmez, Georges Rodenbach (niet Albrecht...), Maurice Maeterlinck (Nobelprijs), en vooral de dichter Emile Verhaeren. Hij vond het geweldig dat ik het gedicht "La Frandre" voordroeg, met een licht Vlaams tongval, zoals Emile Verhaeren zelf sprak (ik heb die nooit horen spreken):

*J'appris alors quel pays fier était la Flandre,
et quels hommes jadis avaient fixes leurs sorts,
en ces jours de bûchers et de flammes....*

Mijnheer Lesittre had een rond gezicht dat steeds lachte. En hij vertelde graag over zijn reis naar Italië, juist voor de oorlog.

(Wordt vervolgd)

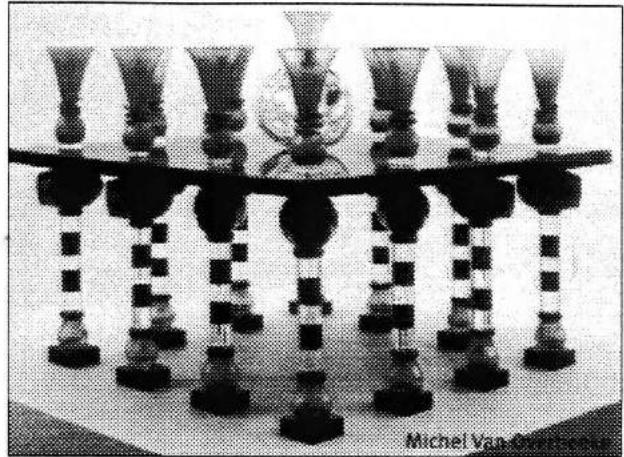
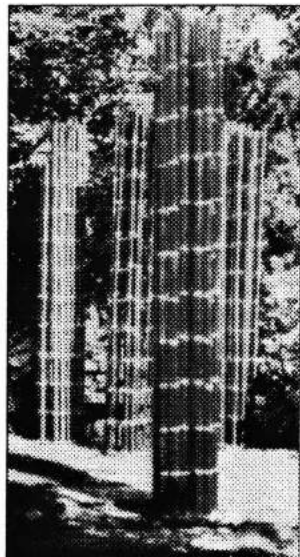
Speech n.a.v. de opening

www.murano.be

Petit Paris bestond al een tijdje. En de Noorse Stallingen stonden op stapel. Maar koning Leopold II, die net als eersteministers en stadssecretarissen in latere tijden zijn hart aan Italië had verpand, wou in zijn uitverkoren Oostende 'qualcosa d'italiano'. En omdat pizzeria toendertijd nog niet echt in trek waren, de oude Ruffo di Calabria geen huwbare dochters had en onze koning in hart en nieren toch vooral een urbanist was, wou hij hier in de directe omgeving een stedenbouwkundig project opzetten... naar Italiaans model. Een circo massimo zou er komen, een teatro romano, een palazzo vecchio... Maar zelfs toen werden wilsuitingen van koningen niet altijd gerespecteerd en uiteindelijk verrees hier alleen maar (nou ja, wij zijn er best trots op) een heel vrije interpretatie van de loggia van de campanile van Venetië: de Venetiaanse Gaanderijen.

Il re Leopoldo il Secondo aveva un grand'interesse per l'architettura della città d'Ostenda. Lui voleva creare qui un po' d'Italia. Così finalmente è stata costruita qui una copia libera della loggia del campanile di Venezia, cioè le Gallerie Veneziane.

Welkom dus, benvenuti, in deze Venetiaanse Gaanderijen. Vandaag Venetiaanser dan ooit. Vooral door de aanwezigheid van onze Italiaanse vrienden **n a t u r l i j k**. Accogliamo specialmente i nostri amici italiani. Maar ook door het Venetiaanse glas – ambacht en kunst tegelijk - dat hier is samengebracht onder de noemer www.murano.be. (vi doppia vi doppia punto murano punto bie e).

Onze plannen waren heel ambitieus. Wij wouden en zouden Venetië naar Oostende brengen. Niet de gondeliers want die zingen vandaag alleen nog maar Napoleetaanse deuntjes. Niet de duiven van San Marco want hier wordt al genoeg gemolken. Niet de Brug der Zuchten want die zou in deze barre tijden allicht alleen studenten inspireren. En Venetiaans water naar de Stad aan Zee brengen leek ons ...water naar de zee brengen.

Nee, wij wilden het Venetiaanse licht naar Oostende halen. Het onovertroffen Venetiaanse licht. Dat licht waarvoor eeuwen geleden al onze Vlaamse schilders de Alpen overtrokken. Denkend ook aan baron James Ensor wiens lijfspreuk was: 'pro luce nobilis sum'.

Nu hebben de Venetianen hun licht op vele wijzen verpakt. In de schilderijen van Giovanni Bellini bijvoorbeeld (of in het drankje dat naar hem is genoemd). In die van Giorgione, Titiaan, Tintoretto en vele anderen. In de bel canto van Giacomo Rossini. In de sprankelende muziek van Vivaldi. In de stem van Cecilia Bartoli. Of in het glaasje wijn dat de Venetianen heel slimmetjes l'ombra (schaduw) noemen (waar ben je geweest, mio marito? Nell'ombra, mia moglie).

Maar op een onnavolgbare wijze –'t is toverkunst- hebben de Venetianen hun licht verpakt in het glas. Il vetro Veneziano. Daarin hebben zij die intensiteit, die kleuren, die oogverblindende schittering van de ondergaande zon en dat zachte licht van het eerste ochtendgloren in Venetië gevangen.

Il nostro progetto per questa mostra era molto ambizioso. Volevamo portare Venezia qui ad Ostenda. Avevamo un sacco di possibilità. Ma abbiamo scelto il vetro perché nel vetro veneziano è impacchettata la natura di Venezia: la sua luce senza pari: dolce la mattina e splendida la sera.

Maar om dat glas naar Oostende te halen, moesten wij wel even een ommetje via Den Haag. Wij kenden er John Sillevis, conservator van het Gemeentelijk Museum en het Museum Lange Voorhout. Onze collecties Leon Spilliaert en James Ensor waren in zijn museum te gast. Maar wij zagen er ook een prachtige tentoonstelling over, jawel, Venetiaans glas. Dat leek ons wel wat voor Oostende en voor de ... Venetiaanse Gaanderijen, mijnheer John Sillevis. En wij kennen ook iemand die een excellente commissaris zou zijn voor die tentoonstelling. Het klikte meteen.

Per poter portare questo vetro qui a Ostenda abbiamo fatto una passeggiatina nell' Aia (Olanda). Noi conoscevamo già il signor John Sillevis, il conservatore del museo. Nel suo museo comunale abbiamo esposto tutta la nostra collezione di Leon Spilliaert e James Ensor. Lì sul posto abbiamo anche visitato l'esposizione di vetro veneziano. E così abbiamo arreto l'idea di organizzare anche qui, nelle Gallerie Veneziane, una tale mostra. E così abbiamo anche trovato senza cercare il commissario più eccellente per questa mostra.

En zo kan ik vandaag met heel veel trots en evenveel genoeg en het woord verlenen aan commissaris John Sillevis.

(toespraak John Sillevis)

Dank u wel, grazie mille, signor professore John Sillevis.

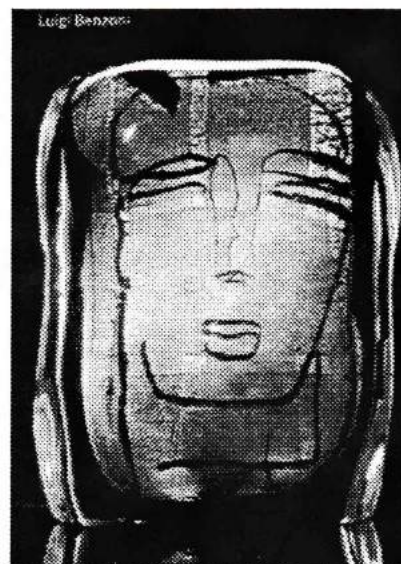
En dan luisteren wij nu heel graag naar onze schepen voor cultuur, signor Johan Verstreken. Signor Verstreken is een beginnend schepen ofschoon zijn naam anders laat vermoeden. Maar Verstreken non è finito. Trouwens, onze schepen vindt wel wat in dat Venetiaanse glas. Zo moet ook politiek zijn: het mag al een kleurtje hebben (graag zelfs) maar het moet glashelder zijn, doorzichtig. En hoe deze tentoonstelling in dat kleurrijke, heldere beleid past, zal de schepen nu even uiteenzetten.

Ed adesso conferisco la parola al signore Johan Verstreken, assessore comunale per la cultura di Ostenda. Gli piace molto il vetro veneziano. La politica, mi ha detto, deve essere come questo vetro: certo un po di colori differenti, ma però chiarissima e trasparente.

Signor Verstreken, prego.

(toespraak Johan Verstreken)

Per i nostri amici italiani: il signor assessore Johan Verstreken ha ringraziato tutte le persone che hanno contribuito alla buona riuscita di questa mostra: il commissario John Sillevis, i servizi comunali e specialmente i nostri amici italiani. Adesso vi invitiamo tutti a visitare la mostra. Ed attenzione: we don't love the sound of breaking glass.

Uit het verslagboek van een Oostends politieagent (7)

(familienamen bekend maar uit 'kiesheid' niet voluit weergegeven!)

04 mei 1914

Om 12 ure 's middags op dienst zijnde Kappelstraat (sic) bemerkte ik eene samenscholling (sic) van volk in de Lijn-baanstraat. Daar gekomen was het vrouw Jan S., Marie B. die bezig was met schelden met hare dochter Marie over het kweeken van een kind. Marie zegde mij dat hare moeder expres gekomen was om ruzie te zoeken. Ik heb moeder en dochter aangemaand tot zwijgen doch de moeder riep tot hare dochter: met uwen bastaard van uwen man, met uwen nietweerd, luiaard, smeerlap, gij zijt twee stinkards gelijks, rotzakken, hij heeft gesplet (?) geweest bij den troep enz.

De dochter heeft ook gescholden doch ik heb niet verstaan daar ik reeds te ver was. Dit alles is gebeurd in 't bijzijn van vele menschen en kinderen.

03 juni 1914

Om 11 ure voormiddag geroepen door Charles S. conducteur bij madame Dominique A. alsdat er moeilijkheden ontstaan waren tusschen een kalant en den baas uit reden van supplement van rekening welke hij niet wilde betalen. Op mijn verzoek is hij buitengegaan doch heeft alsdan door vrouw A.-M. voor crapule uitgescholden geweest. Om 12 uur terug geroepen alsdat het nogmaals hetzelfde was. Eenige stappen verder kwam ik den calant tegen die den chevalier Sanfranco S. was en die mij verklaarde uitgescholden te zijn geweest voor crapule, apache enz. Hij droeg een gapende wonde aan de kin welke volgens hem veroorzaakt was door den slag van eene flesch of crûchon. Hij is door den discipel J. S. verzorgd geweest.

22 juni 1914

Om 11.20 ure 's morgens is eene ruzie ontstaan in de Lijnbaanstraat. Toen ik erbij kwam, hoorde ik Eugenie D. roepen ver-

scheidene malen: dief, mijn leven voor uwen vent, hij heeft suiker aan zijn stok. Zij richtte deze scheldwoorden naar Helena B. welke door haar venster lag en die mij verklaarde alsdat Eugenie D. leefde met haren man Gustaf G. en dat zij daarenboven nog van tijd haar kwam uitschelden in 't Lijnbaanstraatje.

09 juli (sic) 1914

Om 2.25 ure 's namiddags overtreding bestatigd ten laste van Bonaventure E. om den voorgeschreven weg niet gevolgd te hebben: hij reed met 4 personen door gansch de Wellingtonstraat naar de koers en zulks in galop.

14 juli 1914

Om 9 ure 's morgens ter Christinastraat in overtreding genomen Gustaf B. 1) om met ingespannen hond te rijden onvoorzien van muilband 2) onvoorzien van medalie 3) den vereischten ouderdom niet te hebben

19 juli 1914

Om 6 ure 's morgens ten laste van Melanie V. om haar plichtig te maken vuiligheid op de riool te gieten: kurken, citroenen, sulferdoozen en papier. De riool was reeds verstopt. Een half uur later 30 eierschalen

RAPPORTERING ONDERBROKEN WEGENS WO I

01 februari 1919

Om 7 ure 's avonds geroepen voor Valere M. die ons verklaarde dat er dieven waren in het Hotel de Gand. Daar gekomen vonden wij na alles af te zoeken twee kerels die ons verklaarden slunsen te zoeken om aan hunnen balg te doen. Zij hadden niets op zich. Wij namen ze mede naar het politiebureau en daar verklaarden zij me Julien Torre en Louis Pattyn te heeten en elkander niet te

kennen en voor de eerste maal een diefstal te willen pleegen. In het nauw gebracht bij meester D. zegden zij Julien V. en Edouard D. te noemen

21 juli (sic) 1919

Om 7 ure 's avonds toen ik sprak met een vrouw kwam Raymond S. met den koetsier P. en zegde aan mij en mijn collega: gisteravond is mijne zweep mij uit mijn stal ontstolen geweest en hie rheb ik den dief gevonden, neem zijne naam op en neem die zweep, c'est toujours une pièce de conviction. S. was opgewonden en P. zegde hem: al is het dat gij een heer zijt, gij hebt mij niet te verwijten voor dief, ik ben een eerlijk man en ben soldaat en heb de zweep gisteravond gekocht voor 5 frank aan een mij onbekenden persoon.

03 augustus 1919

Om 9 ure 's morgens Jeanne V. om voorschooten, broeken, vesten en onderbroeken te drogen te hangen op de leuning van de Visscherskaai.

Veroordeeld: 5 frank + onkosten

13 september 1919

Om 10 ure 's avonds hooren wij roepen zoals het geschrei van eene vrouw. Madame F. en eene werkvrouw riepen ons binnen al zeggende: die man gaat die vrouw vermoorden. Toen opeens Leopold G. op ons toekwam en zegde: oui monsieurs ca est un soldat belge qui fait ca avec sa femme qui a toujours courue avec les boches en zich terug in de café trekkende ging hij in zynen zak al zeggende: et le premier qui entre je le tue. Wij zijn binnengegaan en de vrouw gezien met buil aan het hoofd en gescheurde jak.

22 augustus 1919

Om 12 ure 's middags heb ik bestatigd dat August P. aan de Kathedrale Kerk stond met zijne kleederen af gereed om zijn gevoeg te maken. Hij was bedronken. Toen ik hem vroeg mij te willen vergezellen wilde hij gedurig met mij vechten.

Veroordeeld: 3 dagen of 15 frank

11 oktober 1919

Om 1 ure 's namiddags heeft Robert K. bediende van den tram mij verklaard alsdat hij de koffer van C. van de foore hadt weggenomen en verborgen hadt achter het hout aan de electriciefabriek aan zijn kotje. Ik ben met hem mede gegaan en wij hebben alles teruggevonden.

Veroordeeld op 24 november: 1 maand of 50 frank en de kosten

10 december 1919

Om 4.45 ure 's namiddags geroepen zijnde op het Hazegras. Spekkebakker P. die eene ruit had ingeslagen bij Aimé V. - P. was bedronken en wij hebben hem opgesloten.

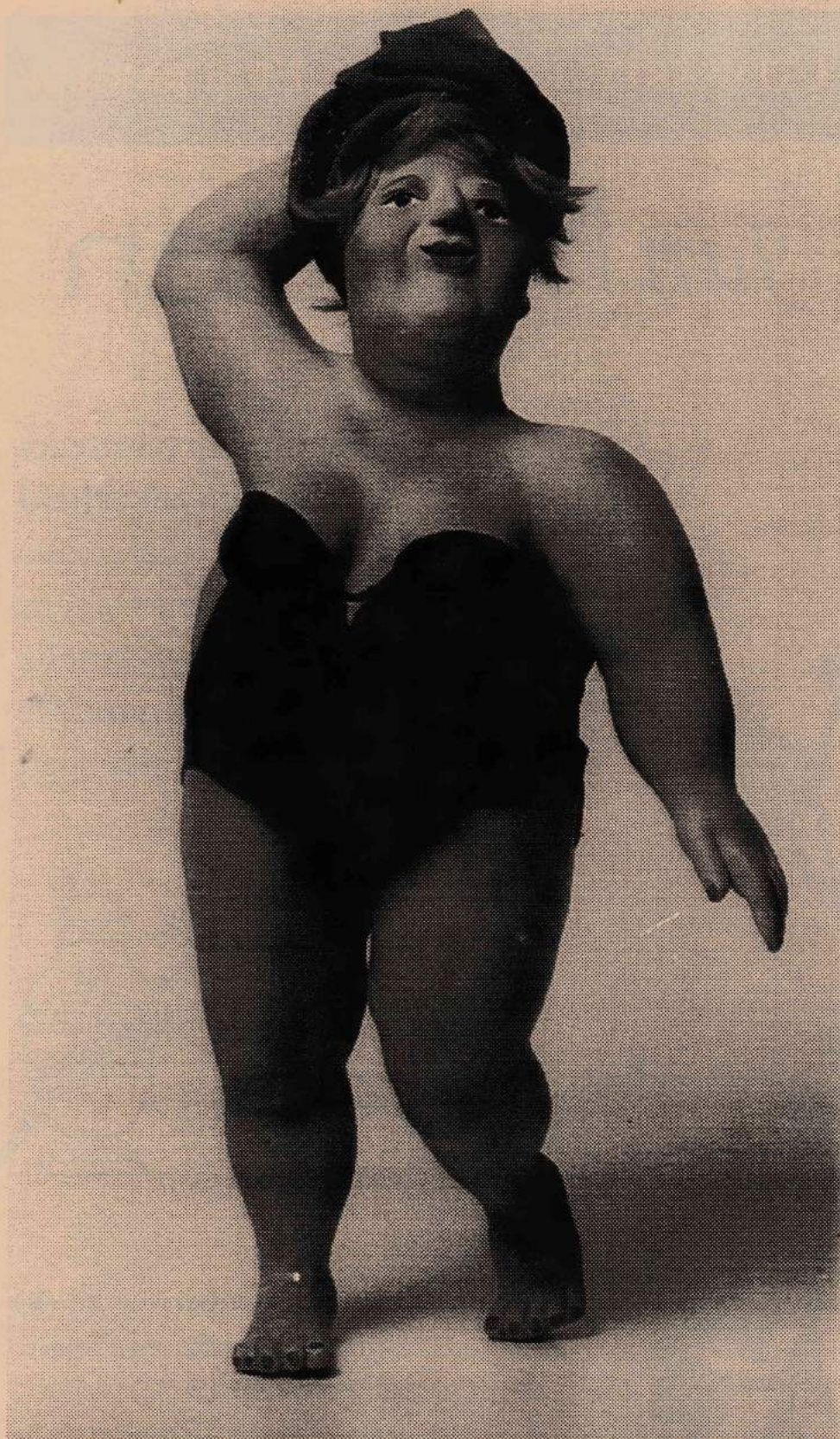
06 maart 1920

Om 1 ure 's nachts hoorden wij op den hoek der zeedijk en Langestraat roepen: agent, pak ze, eene bende dieven. De gansche bevolking der ramp Langestraat lag door hun venster en zegde ons dat er daar personen met een auto gerucht mieken van aard de rust der inwoners te storen. Daar wij reeds vernomen hadden dat vrouw C. en hare dochter met een professeur weg gereden waren, dachten wij dat het deze personen waren hetgeene vrouw K. ons heeft verklaard. Om 3 ure is de dochter C. in het bureel gekomen zeggende dat haren vader hun mishandelde. Toen wij daar kwamen was C. verdwenen en Arsène K. zegde ons dat hij door C. was bedreigd geweest met een revolver. Daar C. in volledigen staat van dronkenschap was en met ons den gek hield, hebben wij verplicht geweest hem in de politiezaal op te sluiten. Hij heeft ons bedreigd onze galons van onze kepi's te trekken en dat hij goed was met groote mannen en ons wel ging vinden. Hij beloofde ons ook 100 fr. ieder indien wij hem wilden laten gaan.

11 augustus 1920

Om 7.35 ure 's morgens in overtreding genomen Victoire C. épouse B. en Elsa B. épouse Victor D. wegens te baden in een tente rechtover 't Koninklijk paleis.

(wordt vervolgd)

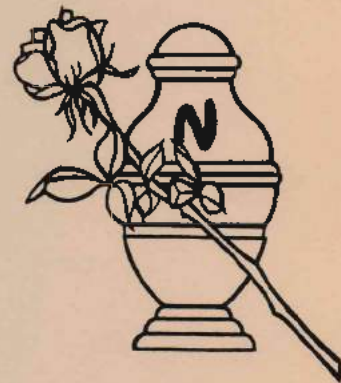

*Handmade doll by Suzan Wolters Centrumweg 8 - 8162 PT Epe
Holland - Tel. 0031-578-628767
www.poppen.nl/xldolls*

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartcontract**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53